

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1999 Nr. 14

A. TITEL

*Verdrag, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag
betreffende de Europese Unie, betreffende de bevoegdheid en de
erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken, met
verklaringen;
Brussel, 28 mei 1998*

B. TEKST¹⁾

**Verdrag opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag
betreffende de Europese Unie, betreffende de bevoegdheid en de
erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken**

De hoge Verdragsluitende Partijen, lidstaten van de Europese Unie,

Onder verwijzing naar de Akte van de Raad van 28 mei 1998 tot vaststelling, op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, van het verdrag betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken,

Wensend bevoegdheidsregels voor de rechterlijke instanties van de lidstaten vast te stellen betreffende rechtsvorderingen tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk,

Zich bewust van het belang bevoegdheidsregels vast te stellen inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid voor de gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten naar aanleiding van een rechtsvordering om de huwelijksband te ontbinden of te slaken,

Wensend de formaliteiten voor de erkenning en de tenuitvoerlegging van deze rechterlijke beslissingen in de Europese ruimte te vereenvoudigen,

¹⁾ De Engelse en de Franse tekst zijn afgedrukt op blz. 24 e.v. van dit Tractatenblad.

De Deense, de Duitse, de Finse, de Griekse, de Ierse, de Italiaanse, de Portugeze, de Spaanse en de Zweedse tekst zijn niet afgedrukt.

Indachtig de beginselen die ten grondslag liggen aan het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel op 27 september 1968,

Overwegende dat, uit hoofde van artikel K.3, lid 2, onder c, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, in de overeenkomsten die worden opgesteld op grond van artikel K.3 van voornoemd Verdrag, kan worden bepaald dat het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen bevoegd is om de bepalingen van die overeenkomsten uit te leggen, volgens regelingen die in die overeenkomsten kunnen worden omschreven,

Hebben overeenstemming bereikt omtrent de volgende bepalingen:

TITEL I

TOEPASSINGSGEBIED

Artikel 1

1. Dit Verdrag is van toepassing op:
 - a. burgerlijke rechtsvorderingen tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk;
 - b. burgerlijke rechtsvorderingen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid voor gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten ter gelegenheid van de onder a bedoelde rechtsvorderingen betreffende het huwelijk.
2. Met gerechtelijke procedures worden gelijkgesteld de andere in een lidstaat officieel erkende procedures. Onder „rechter” en „rechterlijke instantie” worden alle terzake bevoegde instanties in de lidstaten verstaan.

TITEL II

RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID

AFDELING 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 2

Echtscheiding, scheiding van tafel en bed en nietigverklaring van het huwelijk

1. Ter zake van echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk zijn bevoegd de rechterlijke instanties van de lidstaat:

- a. op het grondgebied waarvan
 - de echtgenoten hun gewone verblijfplaats hebben, of
 - zich de laatste gewone verblijfplaats van de echtgenoten bevindt indien een van hen daar nog verblijft, of
 - de verweerder zijn gewone verblijfplaats heeft, of
 - in geval van een gemeenschappelijk verzoek, zich de gewone verblijfplaats van een van de echtgenoten bevindt, of
 - zich de gewone verblijfplaats van de verzoeker bevindt indien hij daar sedert ten minste een jaar onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek verblijft,
 - zich de gewone verblijfplaats van de verzoeker bevindt indien hij daar sedert ten minste zes maanden onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek verblijft, en ofwel onderdaan van de betrokken lidstaat is, ofwel daar zijn „woonplaats” heeft;
- b. waarvan beide echtgenoten de nationaliteit hebben of waar zij op duurzame wijze hun „woonplaats” hebben gevestigd.

2. Elke lidstaat geeft in een verklaring bij de in artikel 47, lid 2, bedoelde kennisgeving aan of hij het in lid 1 bedoelde criterium van nationaliteit of „woonplaats” zal toepassen.

3. In dit Verdrag wordt onder „woonplaats” hetzelfde verstaan als in de rechtsstelsels van het Verenigd Koninkrijk en Ierland onder „domicile”.

Artikel 3

Ouderlijke verantwoordelijkheid

1. De rechterlijke instanties van een lidstaat zijn, in de uitoefening van hun bevoegdheid overeenkomstig artikel 2 ter zake van een verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk, bevoegd ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een gemeenschappelijk kind van de echtgenoten dat gewoonlijk in die lidstaat verblijft.

2. Indien het kind niet gewoonlijk in de in lid 1 bedoelde lidstaat verblijft, zijn de rechterlijke instanties van die lidstaat bevoegd ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid, mits het kind gewoonlijk in een van de lidstaten verblijft en

- a. ten minste een van de echtgenoten de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind draagt en
- b. de bevoegdheid van de rechterlijke instanties door de echtgenoten is aanvaard en door het belang van het kind gerechtvaardigd wordt.

3. De in de leden 1 en 2 bedoelde instanties zijn bevoegd:

- a. totdat de beslissing houdende toewijzing of afwijzing van het verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk definitief is geworden, of

- b. ingeval een procedure over de ouderlijke verantwoordelijkheid aanhangig is op het onder a) bedoelde tijdstip, totdat een beslissing in die procedure definitief is geworden, of
- c. totdat de onder a) en b) bedoelde procedures om een andere reden een einde hebben genomen.

Artikel 4

Ontvoering van kinderen

De bevoegde rechterlijke instanties in de zin van artikel 3 oefenen hun bevoegdheid uit overeenkomstig het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, inzonderheid de artikelen 3 en 16.

Artikel 5

Tegenvorderingen

De rechterlijke instantie waarbij het bodemgeschil op grond van de artikelen 2 tot en met 4 aanhangig is, is ook bevoegd om kennis te nemen van tegenvorderingen die onder dit Verdrag vallen.

Artikel 6

Omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding

Onverminderd artikel 2 is de rechterlijke instantie van een lidstaat die een beslissing inzake scheiding van tafel en bed heeft gegeven, ook bevoegd om die scheiding om te zetten in echtscheiding, indien de wet van die lidstaat daarin voorziet.

Artikel 7

Exclusieve aard van de bevoegdheden van de artikelen 2 tot en met 6

- Een echtgenoot die
- a. zijn gewone verblijfplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, of
 - b. onderdaan is van een lidstaat, dan wel zijn „woonplaats” op het grondgebied van een lidstaat heeft in de zin van artikel 2, lid 2, kan alleen krachtens de artikelen 2 tot en met 6 voor de rechterlijke instanties van een andere lidstaat worden gedaagd.

Artikel 8

Residuele bevoegdheden

1. Voorzover geen rechterlijke instantie van een lidstaat krachtens de artikelen 2 tot en met 6 bevoegd is, wordt de bevoegdheid in elke lidstaat beheerst door de wet van die staat.

2. Een onderdaan van een lidstaat die zijn gewone verblijfplaats heeft op het grondgebied van een andere lidstaat kan, evenals de onderdanen van die staat, een beroep doen op de daar geldende bevoegdheidsregels tegenover een verweerder die zijn gewone verblijfplaats niet op het grondgebied van een lidstaat heeft en die niet in de zin van artikel 2, lid 2, de nationaliteit van of zijn „woonplaats” in een lidstaat heeft.

AFDELING 2

TOETSING VAN DE BEVOEGDHEID EN DE ONTVANKELIJKHEID

Artikel 9

Toetsing van de bevoegdheid

De rechterlijke instantie van een lidstaat waarbij een zaak aanhangig is gemaakt waarvoor krachtens dit Verdrag niet deze rechterlijke instantie, maar een rechterlijke instantie van een andere lidstaat bevoegd is, verklaart zich ambtshalve onbevoegd.

Artikel 10

Toetsing van de ontvankelijkheid

1. Wanneer de verweerder niet verschijnt, is de bevoegde rechterlijke instantie verplicht haar uitspraak aan te houden zolang niet vaststaat dat de verweerder in de gelegenheid is gesteld het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was, te ontvangen, of dat daartoe al het nodige is gedaan.

2. Het bepaalde in artikel 19 van het Verdrag van 26 mei 1997 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van de Europese Unie van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken wordt toegepast in plaats van het bepaalde in lid 1, indien de toezending van het stuk dat het geding inleidt, overeenkomstig het bepaalde in dat verdrag moest geschieden.

AFDELING 3

AANHANGIGHEID EN ONDERLING AFHANKELIJKE VORDERINGEN

Artikel 11

1. Wanneer bij rechterlijke instanties van verschillende lidstaten tussen dezelfde partijen vorderingen aanhangig zijn, welke hetzelfde onderwerp betreffen en op dezelfde oorzaak berusten, houdt de rechterlijke instantie waarbij de zaak het laatst is aangebracht, haar uitspraak ambtshalve aan totdat de bevoegdheid van de rechterlijke instantie waarbij de zaak het eerst is aangebracht, vaststaat.

2. Wanneer bij rechterlijke instanties van verschillende lidstaten tussen dezelfde partijen vorderingen tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk aanhangig zijn die niet hetzelfde onderwerp betreffen, houdt de rechterlijke instantie waarbij de zaak het laatst is aangebracht, haar uitspraak ambtshalve aan totdat de bevoegdheid van de rechterlijke instantie waarbij de zaak het eerst is aangebracht, vaststaat.

3. Wanneer de bevoegdheid van de rechterlijke instantie waarbij de zaak het eerst is aangebracht, vaststaat, verwijst de rechterlijke instantie waarbij de zaak het laatst is aangebracht, partijen naar die rechterlijke instantie.

In dat geval kan de partij die de vordering aanhangig heeft gemaakt bij de rechterlijke instantie waarbij de zaak het laatst is aangebracht, de vordering aanhangig maken bij de rechterlijke instantie waarbij de zaak het eerst is aangebracht.

AFDELING 4

VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELEN

Artikel 12

In spoedeisende gevallen staan de bepalingen van dit Verdrag er niet aan in de weg dat de rechterlijke instanties van een lidstaat betreffende de personen of de goederen die zich in die staat bevinden voorlopige of bewarende maatregelen nemen waarin de wetgeving van die lidstaat voorziet, zelfs indien een rechterlijke instantie van een andere lidstaat krachtens dit Verdrag bevoegd is van het bodemgeschil kennis te nemen.

TITEL III

ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING

Artikel 13

Omschrijving van het begrip „beslissing”

1. In dit Verdrag wordt onder „beslissing” verstaan een door een rechter van een lidstaat uitgesproken echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk, alsmede een ter gelegenheid daarvan gegeven beslissing over de ouderlijke verantwoordelijkheid van de echtgenoten, ongeacht de benaming van die beslissing, zoals arrest, vonnis of beschikking.

2. De bepalingen van deze titel zijn ook van toepassing op het bepalen van de grootte van de proceskosten uit hoofde van procedures die zijn aangespannen krachtens dit Verdrag en op de tenuitvoerlegging van elke beslissing over die kosten.

3. Voor de toepassing van dit Verdrag worden authentieke akten, verleden en uitvoerbaar in een lidstaat, en gerechtelijke schikkingen die in de loop van een geding tot stand zijn gekomen en die uitvoerbaar zijn in de lidstaat van herkomst, onder dezelfde voorwaarden erkend en uitvoerbaar verklaard als de in lid 1 bedoelde beslissingen.

AFDELING 1

ERKENNING

Artikel 14

Erkenning van een beslissing

1. De in een lidstaat gegeven beslissingen worden in de andere lidstaten erkend zonder vorm van proces.

2. Inzonderheid is er, onverminderd lid 3, geen bijzondere procedure vereist om de akten van de burgerlijke stand van een lidstaat aan te passen overeenkomstig een in een andere lidstaat gegeven beslissing houdende echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk, waartegen volgens de wet van die lidstaat geen beroep meer openstaat.

3. Elke belanghebbende kan overeenkomstig de procedures van de afdelingen 2 en 3 van deze titel verzoeken dat de beslissing al dan niet wordt erkend.

4. Indien de erkenning van een beslissing voor de rechter van een lidstaat bij wege van tussenvordering wordt opgeworpen, kan die rechter uitspraak doen.

Artikel 15

Weigeringsgronden

1. Een beslissing ter zake van echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk wordt niet erkend:

a. indien de erkenning kennelijk strijdig is met de openbare orde van de aangezochte lidstaat;

b. indien het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet regelmatig en zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was, aan de verweerder tegen wie verstek werd verleend, is betekend of medegedeeld, tenzij vaststaat dat hij ondubbelzinnig met de beslissing instemt;

c. indien zij onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte lidstaat gegeven beslissing;

d. indien zij onverenigbaar is met een beslissing die vroeger in een andere lidstaat of een niet-lidstaat tussen dezelfde partijen is gegeven, mits de vroegere beslissing voldoet aan de voorwaarden voor erkenning in de aangezochte lidstaat.

2. Een beslissing betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid van de echtgenoten die is gegeven ter gelegenheid van een rechtsvordering betreffende het huwelijk als bedoeld in artikel 13, wordt niet erkend:

a. indien de erkenning, gelet op het belang van het kind, kennelijk strijdig is met de openbare orde van de aangezochte lidstaat;

b. behalve in spoedeisende gevallen, indien zij is gegeven zonder dat het kind, in strijd met de fundamentele procesregels van de aangezochte lidstaat, de gelegenheid heeft gekregen te worden gehoord;

c. indien het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet regelmatig en zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was, aan de persoon tegen wie verstek werd verleend, is betekend of medegedeeld, tenzij vaststaat dat deze persoon ondubbelzinnig met de beslissing instemt;

d. ten verzoeken van een ieder die beweert dat de beslissing in de weg staat aan de uitoefening van zijn ouderlijke verantwoordelijkheid, indien zij is gegeven zonder dat die persoon de gelegenheid heeft gekregen te worden gehoord;

e. indien zij onverenigbaar is met een latere beslissing betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, die in de aangezochte lidstaat is gegeven; of

f. indien zij onverenigbaar is met een latere beslissing betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, die is gegeven in een andere lidstaat of in de niet-lidstaat van de gewone verblijfplaats van het kind, mits die latere beslissing voldoet aan de voorwaarden voor erkenning in de aangezochte lidstaat.

Artikel 16

Niet-erkenning en feitelijke overwegingen

1. De beslissingen worden eveneens niet erkend indien het in artikel 43 bedoelde geval zich voordoet.

2. In het in lid 1 bedoelde geval is de aangezochte rechter, bij de toetsing of de bevoegdheidsregels niet zijn geschonden, gebonden aan de feitelijke overwegingen op grond waarvan de rechter van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen.

3. Onverminderd het bepaalde in lid 1 mag de bevoegdheid van de rechter van de lidstaat van herkomst niet worden getoetst. De bevoegdheidsregels in de artikelen 2 tot en met 8 betreffen niet de openbare orde als bedoeld in artikel 15, lid 1, onder a), en lid 2, onder a).

Artikel 17

Verschillen in de toepasselijke wet

De erkenning van een beslissing ter zake van echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk kan niet worden

geweigerd omdat zij volgens de wet van de aangezochte lidstaat niet op dezelfde gronden gegeven had kunnen zijn.

Artikel 18

Geen onderzoek van de juistheid

In geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de beslissing.

Artikel 19

Aanhouding van de uitspraak

1. De rechterlijke instantie van een lidstaat, waarbij de erkenning van een in een andere lidstaat gegeven beslissing wordt ingeroepen, kan haar uitspraak aanhouden, indien tegen deze beslissing een gewoon rechtsmiddel is aangewend.

2. De rechterlijke instantie van een lidstaat, waarbij de erkenning wordt ingeroepen van een in Ierland of het Verenigd Koninkrijk gegeven beslissing, waarvan de tenuitvoerlegging door een daartegen aangewend rechtsmiddel in de lidstaat van herkomst is geschorst, kan haar uitspraak aanhouden.

AFDELING 2

TENUITVOERLEGGING

Artikel 20

Uitvoerbare beslissingen

1. De beslissingen inzake de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid over een gemeenschappelijk kind van de partijen, welke in een lidstaat gegeven zijn en daar uitvoerbaar zijn, worden in een andere lidstaat ten uitvoer gelegd, nadat zij aldaar, op verzoek van een belanghebbende partij, uitvoerbaar zijn verklaard.

2. In het Verenigd Koninkrijk worden deze beslissingen in Engeland en Wales, in Schotland of in Noord-Ierland echter eerst ten uitvoer gelegd na op verzoek van een belanghebbende partij in het betrokken deel van het Verenigd Koninkrijk voor tenuitvoerlegging geregistreerd te zijn.

Artikel 21

Relatief bevoegde rechterlijke instantie

1. Het verzoek wordt gericht:

- in België, tot de rechtbank van eerste aanleg of „tribunal de première instance” of „erstinstanzliche Gericht”;
- in Denemarken, tot de „byret fogedret”;
- in de Bondsrepubliek Duitsland, tot het „Familiengericht”;
- in Griekenland, tot de „Μονομελές Πρωτοδικείο”;
- in Spanje, tot de „Juzgado de Primera Instancia”;
- in Frankrijk, tot de president van het „tribunal de grande instance”;
- in Ierland, tot het „High Court”;
- in Italië, tot het „corte d’appello”;
- in Luxemburg, tot de president van het „tribunal d’arrondissement”;
- in Nederland, tot de president van de arrondissementsrechtbank;
- in Oostenrijk, tot het „Bezirksgericht”;
- in Portugal, tot het „tribunal de Comarca” of het „tribunal de família”;
- in Finland, tot het „käräjäoikeus” of „tingsrätt”;
- in Zweden, tot de „Svea hovrätt”;
- in het Verenigd Koninkrijk:
 - a. in Engeland en Wales, tot het „High Court of Justice”;
 - b. in Schotland, tot het „Court of Session”;
 - c. in Noord-Ierland, tot het „High Court of Justice”.

2. a. De relatief bevoegde rechterlijke instantie voor een verzoek tot tenuitvoerlegging is die van de gewone verblijfplaats van de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, of van de gewone verblijfplaats van een kind waarop het verzoek betrekking heeft.

b. Indien geen van de onder a bedoelde plaatsen in de aangezochte lidstaat is gelegen, is de relatief bevoegde rechterlijke instantie die van de plaats van tenuitvoerlegging.

3. Voor de in artikel 14, lid 3, bedoelde procedures wordt de relatieve bevoegdheid van de rechterlijke instantie bepaald overeenkomstig het nationaal recht van de lidstaat waarin een verzoek tot erkenning of niet-erkenning wordt aangebracht.

Artikel 22

Vereisten

1. De vereisten waaraan het verzoek moet voldoen, worden vastgesteld door de wet van de aangezochte lidstaat.
2. De verzoeker moet, binnen het rechtsgebied van de rechterlijke instantie die van het verzoek kennis neemt, woonplaats kiezen. Kent echter de wetgeving van de aangezochte lidstaat geen woonplaatskeuze, dan wijst de verzoeker een procesgemachtigde aan.
3. Bij het verzoek worden de in de artikelen 33 en 34 genoemde documenten gevoegd.

Artikel 23

Beslissing van de rechterlijke instantie

1. De rechterlijke instantie tot welke het verzoek is gericht, doet onverwijld uitspraak. De persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, wordt in deze stand van de procedure niet gehoord.
2. Het verzoek kan slechts om een van de in de artikelen 15 en 16 genoemde redenen worden afgewezen.
3. In geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de beslissing.

Artikel 24

Mededeling van de beslissing

De op het verzoek gegeven beslissing wordt door toedoen van de griffier onverwijld ter kennis van de verzoeker gebracht op de wijze als is bepaald in de wetgeving van de aangezochte lidstaat.

Artikel 25

Verzet

1. Indien de tenuitvoerlegging wordt toegestaan, kan de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, binnen één maand na de betekening of de kennisgeving van de beslissing daartegen verzet doen.
2. Indien deze persoon zijn gewone verblijfplaats heeft in een andere lidstaat dan die waar de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging is gegeven, belooft de termijn twee maanden en vangt aan op de dag dat de beslissing aan hem of aan zijn verblijfplaats is betekend of dat daarvan aan hem kennis is gegeven. Deze termijn mag niet op grond van de afstand worden verlengd.

Artikel 26

Bevoegdheid ter zake van verzet en hogere voorziening

1. Het verzet wordt volgens de regels van de procedure op tegenspraak gebracht:
 - in België, voor de rechtbank van eerste aanleg of „tribunal de première instance” of „erstinstanzliche Gericht”;
 - in Denemarken, voor de „landsret”;
 - in de Bondsrepubliek Duitsland, voor het „Oberlandesgericht”;
 - in Griekenland, voor het „Εφετείο”;
 - in Spanje, voor de „Audiencia Provincial”;

- in Frankrijk, voor het „cour d’appel”;
- in Ierland, voor het „High Court”;
- in Italië, voor het „corte d’appello”;
- in Luxemburg, voor het „Cour d’appel”;
- in Nederland, voor de arrondissementsrechtbank;
- in Oostenrijk, voor het „Bezirksgericht”;
- in Portugal, voor het „Tribunal da Relação”;
- in Finland, voor het „hovioikeus” of „hovrätt”;
- in Zweden, voor de „Svea hovrätt”;
- in het Verenigd Koninkrijk:
 - a. in Engeland en Wales, voor het „High Court of Justice”;
 - b. in Schotland, voor het „Court of Session”;
 - c. in Noord-Ierland, voor het „High Court of Justice”.
- 2. Tegen de op het verzet gegeven beslissing kan:
 - in België, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland slechts een beroep in cassatie worden ingesteld;
 - in Denemarken slechts, met machtiging van het „procesbevilingsnævn”, een beroep bij de „højesteret” worden ingesteld;
 - in de Bondsrepubliek Duitsland slechts het middel van „Rechtsbeschwerde” worden aangewend;
 - in Ierland slechts het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag bij het „Supreme Court” worden aangewend;
 - in Oostenrijk slechts het middel van „Revisionsrekurs” worden aangewend;
 - in Portugal slechts het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag worden aangewend;
 - in Finland slechts een beroep bij het „korkein oikeus” of „högsta domstolen” worden ingesteld;
 - in Zweden slechts een beroep bij het „Högsta domstolen” worden ingesteld;
 - in het Verenigd Koninkrijk slechts in één hogere instantie het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag worden aangewend.

Artikel 27

Aanhouding van de uitspraak

1. De rechter die over het verzet oordeelt kan op verzoek van de partij die het verzet heeft gedaan, zijn uitspraak aanhouden indien tegen de beslissing in de lidstaat van herkomst een gewoon rechtsmiddel is aangewend of indien de termijn daarvoor nog niet verstreken is. In dit laatste geval kan de rechter een termijn bepalen waarbinnen het rechtsmiddel moet worden aangewend.
2. Indien de beslissing in Ierland of het Verenigd Koninkrijk is gegeven, wordt elk rechtsmiddel dat in de lidstaat van herkomst kan worden ingesteld, voor de toepassing van het eerste lid beschouwd als een gewoon rechtsmiddel.

Artikel 28

Bevoegdheid ter zake van beroep tegen een afwijzende beslissing

1. Indien zijn verzoek is afgewezen, kan de verzoeker daartegen beroep instellen:

- in België, bij het hof van beroep of „cour d’appel”;
- in Denemarken, bij de „landsret”;
- in de Bondsrepubliek Duitsland, bij het „Oberlandesgericht”;
- in Griekenland, bij het „Εφετείο”;
- in Spanje, bij de „Audiencia Provincial”;
- in Frankrijk, bij het „cour d’appel”;
- in Ierland, bij het „High Court”;
- in Italië, bij het „corte d’appello”;
- in Luxemburg, bij het „Cour d’appel”;
- in Nederland, bij het gerechtshof;
- in Oostenrijk, bij het „Bezirksgericht”;
- in Portugal, bij het „Tribunal da Relação”;
- in Finland, bij het „hovioikeus” of „hovrätt”;
- in Zweden, bij de „Svea hovrätt”;
- in het Verenigd Koninkrijk:
 - a. in Engeland en Wales, bij het „High Court of Justice”;
 - b. in Schotland, bij het „Court of Session”;
 - c. in Noord-Ierland, bij het „High Court of Justice”.

2. De persoon tegen wie de tenuitvoerlegging is gevraagd wordt opgeroepen te verschijnen voor de rechterlijke instantie waarbij het beroep is ingesteld. In geval van verstek is artikel 10 van toepassing.

Artikel 29

Bevoegdheid ter zake van hogere voorziening tegen een in beroep gegeven beslissing

Tegen de beslissing waarbij over het beroep, bedoeld in artikel 28, uitspraak wordt gedaan, kan:

- in België, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland slechts een beroep in cassatie worden ingesteld;
- in Denemarken slechts, met machtiging van het „procesbevillingsnævn”, een beroep bij de „højesteret” worden ingesteld;
- in de Bondsrepubliek Duitsland slechts het middel van „Rechtsbeschwerde” worden aangewend;
- in Ierland slechts het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag bij het „Supreme Court” worden aangewend;
- in Oostenrijk slechts het middel van „Revisionsrekurs” worden aangewend;
- in Portugal slechts het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag worden aangewend;

- in Finland slechts een beroep bij het „korkein oikeus” of „högsta domstolen” worden ingesteld;
- in Zweden slechts een beroep bij het „Högsta domstolen” worden ingesteld;
- in het Verenigd Koninkrijk slechts in één hogere instantie het rechtsmiddel van beroep over een rechtsvraag worden aangewend.

Artikel 30

Gedeeltelijke tenuitvoerlegging

1. Wanneer in de beslissing uitspraak is gedaan over meer dan één punt van de vordering, en de tenuitvoerlegging niet voor het geheel kan worden toegestaan, staat de rechter de tenuitvoerlegging toe voor één of meer onderdelen daarvan.
2. De verzoeker kan vorderen dat het verlot tot tenuitvoerlegging een gedeelte van de beslissing betreft.

Artikel 31

Rechtsbijstand

1. De verzoeker die in de lidstaat van herkomst in aanmerking kwam voor gehele of gedeeltelijke kosteloze rechtsbijstand of vrijstelling van kosten en uitgaven, komt in de procedure, vermeld in de artikelen 21 tot en met 24, in aanmerking voor de meest gunstige bijstand of voor de meest ruime vrijstelling die het recht van de aangezochte lidstaat kent.
2. De verzoeker die tenuitvoerlegging van een in Denemarken door een administratieve autoriteit gegeven beslissing vraagt, kan in de aangezochte lidstaat een beroep doen op het in lid 1 bedoelde voorrecht, indien hij een door het Deense Ministerie van Justitie afgegeven verklaring overlegt ten bewijze van het feit dat hij voldoet aan de financiële voorwaarden om hem geheel of gedeeltelijk voor kosteloze rechtsbijstand of vrijstelling van kosten en uitgaven in aanmerking te doen komen.

Artikel 32

Zekerheid of depot

Aan de partij die in een lidstaat de tenuitvoerlegging vraagt van een in een andere lidstaat gegeven beslissing, kan geen enkele zekerheid of depot, onder welke benaming ook, worden opgelegd omdat hij vreemdeling is dan wel wegens het ontbreken van een „woonplaats” of gewone verblijfplaats in eerstgenoemde lidstaat.

AFDELING 3

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel 33

Documenten

1. De partij die de erkenning van een beslissing inroept of aanvecht of de tenuitvoerlegging van een beslissing vraagt, moet overleggen:

- a. een expeditie ervan die voldoet aan de voorwaarden nodig voor haar echtheid;
- b. voorzover nodig, een document waaruit blijkt dat de verzoeker in de lidstaat van herkomst rechtsbijstand geniet.

2. Indien het een beslissing bij verstek betreft, moet de partij die de erkenning inroept of de tenuitvoerlegging vraagt, voorts overleggen:

- a. het origineel of een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van het document waaruit blijkt dat het stuk dat de zaak heeft ingeleid, of een gelijkwaardig stuk aan de niet-verschenen partij is betekend of medegedeeld, of
- b. een document waaruit blijkt dat de verweerder ondubbelzinnig met de beslissing instemt.

3. Degene die overeenkomstig artikel 14, lid 2, verzoekt om de akten van de burgerlijke stand van een lidstaat aan te passen, moet eveneens een document overleggen waaruit blijkt dat volgens de wet van de lidstaat van herkomst geen beroep meer openstaat tegen de beslissing.

Artikel 34

Andere documenten

De partij die de tenuitvoerlegging vraagt moet bovendien documenten overleggen waaruit blijkt dat de beslissing volgens de wet van de lidstaat van herkomst uitvoerbaar is en betekend is.

Artikel 35

Ontbrekende documenten

1. Bij gebreke van overlegging van de in artikel 33, lid 1, onder b), of in artikel 33, lid 2, bedoelde documenten kan de rechterlijke instantie voor de overlegging een termijn bepalen of gelijkwaardige documenten aanvaarden, dan wel, indien zij zich voldoende voorgelicht acht, van de overlegging vrijstelling verlenen.

2. Indien de rechterlijke instantie dit verlangt, wordt van de documenten een vertaling overgelegd. De vertaling wordt gewaarmerkt door degene die in een van de lidstaten daartoe gemachtigd is.

Artikel 36

Legalisatie of soortgelijke formaliteit

Geen enkele legalisatie of soortgelijke formaliteit mag worden geëist met betrekking tot de documenten genoemd in de artikelen 33 en 34 en in artikel 35, lid 2, alsook, in voorkomend geval, met betrekking tot de procesvolmacht.

TITEL IV

OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 37

1. De bepalingen van dit Verdrag zijn slechts van toepassing op rechtsvorderingen ingesteld, authentieke akten verleden en gerechtelijke schikkingen in de loop van een geding tot stand gekomen na de inwerkingtreding van dit Verdrag in de lidstaat van herkomst en, indien om de erkenning of tenuitvoerlegging van een beslissing of authentieke akte wordt verzocht, na de inwerkingtreding in de aangezochte lidstaat.

2. Evenwel worden beslissingen, gegeven na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag in de betrekkingen tussen de lidstaat van herkomst en de aangezochte lidstaat naar aanleiding van vóór die datum ingestelde vorderingen, erkend en ten uitvoer gelegd overeenkomstig de bepalingen van titel III, indien de toegepaste bevoegdheidsregels overeenkomen met de regels van titel II of van een verdrag dat tussen de lidstaat van herkomst en de aangezochte lidstaat van kracht was toen de vordering werd ingesteld.

TITEL V

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 38

Verhouding tot andere verdragen

1. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 37 en 40 en van lid 2 van het onderhavige artikel, vervangt dit Verdrag tussen de lidstaten die daarbij partij zijn, de op het tijdstip van de inwerkingtreding ervan bestaande verdragen en overeenkomsten tussen twee of meer lidstaten, die betrekking hebben op onderwerpen welke in dit Verdrag zijn geregeld.

2. a. Op het tijdstip van de in artikel 47, lid 2, bedoelde kennisgeving hebben Denemarken, Finland en Zweden de mogelijkheid om te verklaren dat de Overeenkomst van 6 februari 1931 tussen Denemarken,

Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden houdende internationaal-privaatrechtelijke bepalingen ter zake van huwelijk, adoptie en voogdij, met bijbehorend slotprotocol, in hun onderlinge betrekkingen geheel of gedeeltelijk toepasselijk is in plaats van dit Verdrag. Deze verklaring kan te allen tijde geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

b. Het beginsel van non-discriminatie op grond van nationaliteit van burgers van de Unie zal worden geëerbiedigd en aan de toetsing door het Hof van Justitie worden onderworpen volgens de bepalingen van het protocol betreffende de uitlegging, door het Hof van Justitie, van dit Verdrag.

c. In alle toekomstige overeenkomsten tussen de onder a) genoemde lidstaten worden de bevoegdheidsregels die betrekking hebben op een in dit Verdrag geregeld onderwerp, in overeenstemming gebracht met de regels van dit Verdrag.

d. Beslissingen die worden gegeven in een van de Noordse staten die de onder a) bedoelde verklaring heeft afgelegd, uit hoofde van een bevoegdheidsgrond die overeenkomt met een van de gronden waarin titel II van dit Verdrag voorziet, worden in de overige lidstaten erkend en ten uitvoer gelegd overeenkomstig de regels van titel III.

3. Na de inwerkingtreding van dit Verdrag kunnen de lidstaten onderling alleen overeenkomsten sluiten of toepassen die de bepalingen van dit Verdrag aanvullen of die bedoeld zijn om de toepassing van de beginselen ervan te vergemakkelijken.

4. Door de lidstaten wordt aan de depositaris van dit Verdrag:

a. een kopie gezonden van de in lid 2, onder a) en c), en lid 3 bedoelde overeenkomsten en eenvormige wetten voor de uitvoering daarvan;

b. mededeling gedaan van elke opzegging van of wijziging in deze overeenkomsten of eenvormige wetten.

Artikel 39

Verhouding tot bepaalde multilaterale verdragen

In de betrekkingen tussen de lidstaten die er partij bij zijn, heeft dit Verdrag voorrang boven de volgende verdragen, voorzover deze betrekking hebben op onderwerpen die in dit Verdrag zijn geregeld:

- het Verdrag van 's Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen,
- het Verdrag van Luxemburg van 8 september 1967 inzake de erkenning van beslissingen betreffende de huwelijksband,
- het Verdrag van 's Gravenhage van 1 juni 1970 inzake de erkenning van echtscheidingen en scheidingen van tafel en bed,
- het Europees Verdrag van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en

betreffende het herstel van het gezag over kinderen,
 – het Verdrag van 's Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, op voorwaarde dat het kind gewoonlijk in een lidstaat verblijft.

Artikel 40

Werkingssfeer

1. De in de artikelen 38 en 39 bedoelde overeenkomsten en verdragen blijven van kracht ten aanzien van onderwerpen waarop dit Verdrag niet van toepassing is.

2. Zij blijven voorts van kracht met betrekking tot vóór de inwerking-treding van dit Verdrag gegeven beslissingen en verleden akten.

Artikel 41

Overeenkomsten tussen lidstaten

Onverminderd de in titel III vermelde weigeringsgronden zijn de beslissingen die gegeven zijn uit hoofde van de in artikel 38, lid 3, bedoelde overeenkomsten, vatbaar voor erkenning en tenuitvoerlegging in de lidstaten die geen partij zijn bij die overeenkomsten, op voorwaarde dat die beslissingen gegeven zijn op een bevoegdheidsgrond die overeenkomt met een van de in titel II vermelde gronden.

Artikel 42

Verdragen met de Heilige Stoel

1. Dit Verdrag laat onverlet het op 7 mei 1940 te Vaticaanstad ondertekende internationaal Verdrag (concordaat) tussen de Heilige Stoel en de Portugese Republiek.

2. Elke beslissing ter zake van de nietigverklaring van een huwelijk, gegeven krachtens het in lid 1 genoemde concordaat, wordt in de lidstaten erkend onder de voorwaarden als vermeld in titel III van dit Verdrag.

3. Het bepaalde in de leden 1 en 2 is tevens van toepassing op de volgende internationale verdragen (concordaten) met de Heilige Stoel:

- het Verdrag van Lateranen van 11 februari 1929 tussen de Italiaanse Republiek en de Heilige Stoel, gewijzigd bij de op 18 februari 1984 te Rome ondertekende overeenkomst met bijbehorend protocol;
- de Overeenkomst van 3 januari 1979 tussen de Heilige Stoel en Spanje over juridische kwesties.

4. De lidstaten zenden de depositaris van dit Verdrag:

- a. een kopie van de in de leden 1 en 3 genoemde verdragen,
- b. elke opzegging van of wijziging in deze verdragen.

Artikel 43

Niet-erkenning en niet-tenuitvoerlegging van beslissingen op grond van artikel 8

Dit Verdrag staat er niet aan in de weg dat een lidstaat zich tegenover een niet-lidstaat bij een verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen verbindt om een beslissing niet te erkennen die in een andere lidstaat gegeven is indien in een in artikel 8 bedoeld geval de beslissing slechts gegrond kon worden op andere bevoegdheidsregels dan die van de artikelen 2 tot en met 7.

Artikel 44

Lidstaten met twee of meer rechtsstelsels

Ten aanzien van een lidstaat waar voor de onderwerpen waarop dit Verdrag van toepassing is twee of meer rechtsstelsels of regelingen van toepassing zijn in verschillende territoriale eenheden:

- a. wordt met de gewone verblijfplaats in die lidstaat de gewone verblijfplaats in een territoriale eenheid bedoeld;
- b. heeft de term nationaliteit betrekking op de territoriale eenheid die aangeduid is in de wet van die staat;
- c. wordt met de instantie van een lidstaat waarbij een verzoek wordt ingesteld tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk, bedoeld de instantie van de territoriale eenheid waarbij dat verzoek wordt ingesteld;
- d. worden met de voorschriften van de aangezochte lidstaat bedoeld de voorschriften van de territoriale eenheid waar de bevoegdheid, de erkenning of de tenuitvoerlegging wordt opgeworpen.

TITEL VI

HOF VAN JUSTITIE

Artikel 45

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is bevoegd om uitspraak te doen over de uitlegging van dit Verdrag onder de voorwaarden van het protocol dat is vastgesteld bij de Akte van de Raad van de Europese Unie van 28 mei 1998.

TITEL VII

SLOTBEPALINGEN

Artikel 46

Verklaringen en voorbehouden

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 38, lid 2, en artikel 42 kunnen ten aanzien van dit Verdrag geen voorbehouden worden gemaakt.

2. Niettegenstaande het bepaalde in lid 1 is dit Verdrag van toepassing behoudens de aan dit Verdrag gehechte verklaringen van Ierland en Italië.

3. De betrokken lidstaten kunnen deze verklaringen te allen tijde geheel of gedeeltelijk intrekken. De geldigheid van deze verklaringen eindigt negentig dagen na de kennisgeving van de intrekking aan de depositaris.

Artikel 47

Aanneming en inwerkingtreding

1. Dit Verdrag wordt door de lidstaten aangenomen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

2. De lidstaten stellen de depositaris in kennis van de voltooiing van de procedures die overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen vereist zijn voor de aanneming van dit Verdrag.

3. Dit Verdrag en wijzigingen in de zin van artikel 49, lid 2, treden in werking negentig dagen na de in lid 2 bedoelde kennisgeving door de staat die op het tijdstip van aanneming door de Raad van de akte tot vaststelling van dit Verdrag lid is van de Europese Unie en die als laatste deze formaliteit vervult.

4. Tot de inwerkingtreding van dit Verdrag kan elke lidstaat bij de in lid 2 bedoelde kennisgeving of op enig later tijdstip verklaren dat het Verdrag, met uitzondering van artikel 45, wat hem betreft van toepassing is in zijn betrekkingen met de lidstaten die dezelfde verklaring hebben afgelegd. Die verklaringen worden van toepassing negentig dagen nadat ze nedergelegd zijn.

Artikel 48

Toetreding

1. Dit Verdrag staat open voor toetreding door elke staat die lid wordt van de Europese Unie.

2. De tekst van dit Verdrag in de taal of de talen van de toetredende lidstaat, door de Raad opgesteld, is authentiek.

3. De akten van toetreding worden bij de depositaris nedergelegd.

4. Dit Verdrag treedt voor de toetredende lidstaat in werking negentig dagen na de datum van nederlegging van zijn toetredingsakte, of op de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag indien dit na afloop van genoemde periode van negentig dagen nog niet in werking is getreden.

5. Artikel 47, lid 4, is van toepassing op toetredende lidstaten, indien het Verdrag op de datum van nederlegging van hun toetredingsakte nog niet in werking is getreden.

Artikel 49

Wijzigingen

1. Wijzigingen in het Verdrag kunnen worden voorgesteld door een lidstaat of door de Commissie. Elk wijzigingsvoorstel wordt aan de depositaris toegezonden, die het aan de Raad mededeelt.

2. De wijzigingen worden opgesteld door de Raad, die de aanneming daarvan door de lidstaten, overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen, aanbeveelt. De aldus aangenomen wijzigingen treden in werking overeenkomstig de bepalingen van artikel 47, lid 3.

3. Evenwel kan op verzoek van de betrokken lidstaat de aanwijzing van de in artikel 21, lid 1, artikel 26, leden 1 en 2, artikel 28, lid 1, en artikel 29 bedoelde rechterlijke instanties en rechtsmiddelen worden gewijzigd bij een besluit van de Raad.

Artikel 50

Depositaris en bekendmaking

1. De secretaris-generaal van de Raad is depositaris van dit Verdrag.

2. Door de depositaris worden in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen bekendgemaakt:

- a. de aannemingen en toetredingen,
- b. de datum waarop het Verdrag in werking treedt,
- c. de verklaringen bedoeld in artikel 2, lid 2, artikel 38, lid 2, artikel 46, artikel 47, lid 4, en artikel 48, lid 5, alsmede de wijzigingen in of intrekkingen van dergelijke verklaringen,
- d. de wijzigingen in dit Verdrag bedoeld in artikel 49, leden 2 en 3.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben gesteld.

GEDAAN te Brussel, de achtentwintigste mei negentienhonderd achtennegentig, in één exemplaar in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Finse, de Franse, de Griekse, de Ierse, de Italiaanse, de Nederlandse, de

Portugese, de Spaanse en de Zweedse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek, dat wordt nedergelegd in het archief van het Secretariaat-Generaal van de Raad van de Europese Unie.

Het Verdrag is op 28 mei 1998 ondertekend voor de volgende Staten:

België
 Denemarken
 Duitsland
 Finland
 Frankrijk
 Griekenland
 Ierland
 Italië
 het Koninkrijk der Nederlanden
 Luxemburg
 Oostenrijk
 Portugal
 Spanje
 het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland
 Zweden

Aan het Verdrag te hechten verklaring van Ierland

Niettegenstaande de bepalingen van dit Verdrag kan Ierland vasthouden aan de rechtsmacht die het heeft om de erkenning te weigeren van een in een andere lidstaat verkregen echtscheiding, wanneer die echtscheiding is verkregen doordat een partij of de partijen een rechterlijke instantie van die lidstaat opzettelijk heeft/hebben misleid met betrekking tot de vereisten ten aanzien van haar bevoegdheid, zodat de erkenning van de echtscheiding onverenigbaar zou zijn met de Ierse grondwet.

Deze verklaring geldt voor een periode van vijf jaar. Zij kan om de vijf jaar worden verlengd.

Aan het Verdrag te hechten verklaring van elk van de Noordse Lidstaten die een verklaring mogen afleggen in de zin van artikel 38, lid 2

De toepassing van de Overeenkomst van 6 februari 1931 tussen Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden houdende internationaal-privaatrechtelijke bepalingen terzake van huwelijk, adop-

tie en voorgedij, met bijbehorend slotprotocol, in overeenstemming is met artikel K.7 van het Verdrag, in die zin dat dit Verdrag geen beletsel vormt voor de instelling van een nauwere samenwerking tussen twee of meer lidstaten, voor zover die samenwerking niet indruist tegen of geen belemmering vormt voor de in dit Verdrag beoogde samenwerking.

Zij verbinden zich ertoe in hun onderlinge betrekkingen artikel 7, lid 2, van voornoemde Overeenkomst niet meer toe te passen en dat zij in de nabije toekomst de binnen deze Overeenkomst toepasselijke bevoegdheidsregels zullen herzien in het licht van het beginsel van artikel 38, lid 2, onder b, van dit Verdrag.

De weigeringsgronden die in het kader van de eenvormige wetten worden aangewend, worden in de praktijk toegepast in samenhang met die welke onder titel III van dit Verdrag zijn vastgelegd.

Aan het Verdrag te hechten verklaring van de Italiaanse delegatie

Met betrekking tot artikel 42 van het Verdrag behoudt Italië zich ter zake van de beslissingen van de Portugese kerkelijke gerechten de mogelijkheid voor om, wat de analoge beslissingen van de kerkelijke gerechten betreft, de procedures vast te stellen en de controles uit te oefenen waarin zijn eigen rechtsorde voorziet, op basis van de akkoorden die het met de Heilige Stoel heeft gesloten.

Convention, drawn up on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters

The High Contracting Parties to this Convention, Member States of the European Union,

Referring to the Council Act of 28 May 1998 drawing up, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, the Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters;

Desirous of laying down rules determining the jurisdiction of Member States' courts with regard to proceedings relating to divorce, legal separation and marriage annulment;

Aware of the importance of laying down rules of jurisdiction concerning parental responsibility over the children of both spouses on the occasion of proceedings to dissolve or loosen the marriage bond;

Wishing to ensure simplification of the formalities governing the recognition and enforcement of such judgments in the European area;

Bearing in mind the principles on which the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, signed at Brussels on 27 September 1968, is based;

Whereas Article K.3(2)(c) of the Treaty on European Union provides that conventions drawn up on the basis of Article K.3 of that Treaty may stipulate that the Court of Justice of the European Communities shall have jurisdiction to interpret their provisions, in accordance with such arrangements as they may lay down;

Have agreed upon the following provisions:

TITLE I

SCOPE

Article 1

1. This Convention shall apply to:

- a) civil proceedings relating to divorce, legal separation or marriage annulment;
- b) civil proceedings relating to parental responsibility for the children of both spouses on the occasion of the matrimonial proceedings referred to in a).

**Convention établie sur la base de l'Article K.3 du Traité sur
l'Union européenne, concernant la compétence, la reconnaissance
et l'exécution des décisions en matière matrimoniale**

Les Hautes Parties contractantes à la présente convention, Etats membres de l'Union européenne,

Se référant à l'acte du Conseil du 28 mai 1998 établissant, sur la base de l'article K.3 du traité sur l'Union européenne, la convention concernant la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale;

Désireuses de fixer des règles déterminant la compétence des juridictions dans les Etats membres en ce qui concerne les procédures relatives au divorce, à la séparation de corps et à l'annulation du mariage des époux;

Conscientes de l'intérêt de fixer des règles de compétence en ce qui concerne la responsabilité parentale à l'égard des enfants communs des époux à l'occasion de l'action visant à dissoudre ou à relâcher le lien matrimonial;

Souhaitant assurer la simplification des formalités auxquelles sont subordonnées la reconnaissance et l'exécution de ces décisions judiciaires dans l'espace européen;

Ayant à l'esprit les principes sur lesquels se fonde la Convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, signée à Bruxelles le 27 septembre 1968;

Considérant que, en vertu de l'article K.3, paragraphe 2, point c), du traité sur l'Union européenne, les conventions établies sur la base de l'article K.3 dudit traité peuvent prévoir que la Cour de justice des Communautés européennes est compétente pour interpréter leurs dispositions, selon les modalités qu'elles peuvent préciser;

Sont convenues des dispositions qui suivent:

TITRE I

CHAMP D'APPLICATION

Article 1

1. La présente convention s'applique:
 - a) aux procédures civiles relatives au divorce, à la séparation de corps ou à l'annulation du mariage des époux;
 - b) aux procédures civiles relatives à la responsabilité parentale à l'égard des enfants communs des époux à l'occasion de l'action matrimoniale visée au point a).

2. Other proceedings officially recognized in a Member State shall be regarded as equivalent to judicial proceedings. The term “court” shall cover all the authorities with jurisdiction in these matters in the Member States.

TITLE II

JURISDICTION

SECTION 1

GENERAL PROVISIONS

Article 2

Divorce, legal separation and marriage annulment

1. In matters relating to divorce, legal separation or marriage annulment, jurisdiction shall lie with the courts of the Member State:

- a) in whose territory:
 - the spouses are habitually resident, or
 - the spouses were last habitually resident, insofar as one of them still resides there, or
 - the respondent is habitually resident, or
 - in the event of a joint application, either of the spouses is habitually resident, or
 - the applicant is habitually resident if he or she resided there for at least a year immediately before the application was made, or
 - the applicant is habitually resident if he or she resided there for at least six months immediately before the application was made and is either a national of the Member State in question or is “domiciled” there;
- b) of nationality of both spouses or of “domicile of both spouses”; established on a long-term settled basis.

2. Each Member State shall stipulate in a declaration made when giving the notification referred to in Article 47(2) whether it will be applying the criterion of nationality or of “domicile” referred to in paragraph 1.

3. For the purpose of this Convention, “domicile” shall have the same meaning as it has under the legal systems of the United Kingdom and Ireland.

Article 3

Parental responsibility

1. The courts of a Member State exercising jurisdiction by virtue of Article 2 on an application for divorce, legal separation or marriage

2. Sont assimilées aux procédures judiciaires les autres procédures officiellement reconnues dans un Etat membre. Le terme «juridiction» englobe toutes les autorités compétentes des Etats membres en la matière.

TITRE II

COMPETENCE JUDICIAIRE

SECTION 1

DISPOSITIONS GENERALES

Article 2

Divorce, séparation de corps et annulation du mariage

1. Sont compétentes pour statuer sur les questions relatives au divorce, à la séparation de corps et à l'annulation du mariage des époux, les juridictions de l'Etat membre:

- a) sur le territoire duquel se trouve:
 - la résidence habituelle des époux, ou
 - la dernière résidence habituelle des époux dans la mesure où l'un d'eux y réside encore, ou
 - la résidence habituelle du défendeur, ou
 - en cas de demande conjointe, la résidence habituelle de l'un ou l'autre époux, ou
 - la résidence habituelle du demandeur s'il y a résidé depuis au moins une année immédiatement avant la demande, ou
 - la résidence habituelle du demandeur s'il y a résidé depuis au moins six mois immédiatement avant l'introduction de la demande et s'il est ressortissant de l'Etat membre en question ou s'il y a son «domicile»;

b) de la nationalité des deux époux ou du «domicile» commun établi de façon durable.

2. Chaque Etat membre précise dans une déclaration faite lors de la notification visée à l'article 47, paragraphe 2, s'il appliquera le critère de la nationalité ou celui du «domicile» évoqué au paragraphe 1.

3. Aux fins de la présente convention, le terme «domicile» doit s'entendre au sens des systèmes juridiques du Royaume-Uni et de l'Irlande.

Article 3

Responsabilité parentale

1. Les juridictions de l'Etat membre où la compétence est exercée en vertu de l'article 2 pour statuer sur une demande en divorce, en sépara-

annulment shall have jurisdiction in a matter relating to parental responsibility over a child of both spouses where the child is habitually resident in that Member State.

2. Where the child is not habitually resident in the Member State referred to in paragraph 1, the courts of that State shall have jurisdiction in such a matter if the child is habitually resident in one of the Member States and

- a) at least one of the spouses has parental responsibility in relation to the child and;
- b) the jurisdiction of the courts has been accepted by the spouses and is in the best interests of the child.

3. The jurisdiction conferred by paragraphs 1 and 2 shall cease as soon as:

- a) the judgment allowing or refusing the application for divorce, legal separation or marriage annulment has become final, or
- b) in those cases where proceedings in relation to parental responsibility are still pending on the date referred to in a), a judgment in these proceedings has become final, or
- c) the proceedings referred to in a) and b) have come to an end for another reason.

Article 4

Child abduction

The courts with jurisdiction within the meaning of Article 3 shall exercise their jurisdiction in conformity with the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, and in particular Articles 3 and 16 thereof.

Article 5

Counterclaim

The court in which proceedings are pending on the basis of Articles 2 to 4 shall also have jurisdiction to examine a counterclaim, insofar as the latter comes within the scope of this Convention.

Article 6

Conversion of legal separation into divorce

Without prejudice to Article 2, a court of a Member State which has given a judgment on a legal separation shall also have jurisdiction for converting that judgment into a divorce, if the law of that Member State so provides.

tion de corps ou en annulation du mariage des époux sont compétentes pour toute question relative à la responsabilité parentale à l'égard d'un enfant commun des époux, lorsque l'enfant a sa résidence habituelle dans cet Etat membre.

2. Lorsque l'enfant n'a pas sa résidence habituelle dans l'Etat membre visé au paragraphe 1, les juridictions de cet Etat ont compétence en la matière si l'enfant a sa résidence habituelle dans l'un des Etats membres et que

a) au moins l'un des époux exerce la responsabilité parentale à l'égard de l'enfant et

b) la compétence de ces juridictions a été acceptée par les époux et est dans l'intérêt supérieur de l'enfant.

3. La compétence prévue aux paragraphes 1 et 2 prend fin:

a) dès que la décision faisant droit à la demande en divorce, en séparation de corps ou en annulation du mariage ou la rejetant est passée en force de chose jugée, ou

b) au cas où une procédure relative à la responsabilité parentale est encore en instance à la date visée au point a), dès qu'une décision relative à la responsabilité parentale est passée en force de chose jugée, ou

c) dans les cas visés aux points a) et b), dès qu'il a été mis fin à la procédure pour une autre raison.

Article 4

Enlèvement d'enfants

Les juridictions compétentes au sens de l'article 3 exercent leur compétence conformément à la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, et notamment à ses articles 3 et 16.

Article 5

Demande reconventionnelle

La juridiction devant laquelle la procédure est pendante en vertu des articles 2 à 4 est également compétente pour examiner la demande reconventionnelle, dans la mesure où celle-ci entre dans le champ d'application de la présente convention.

Article 6

Conversion de la séparation de corps en divorce

Sans préjudice de l'article 2, la juridiction de l'Etat membre qui a rendu une décision sur la séparation de corps est également compétente pour convertir cette décision en divorce, si la loi de cet Etat membre le prévoit.

Article 7

Exclusive nature of jurisdiction under Articles 2 to 6

A spouse who:

- a) is habitually resident in the territory of a Member State or;
 - b) is a national of a Member State or who has his or her “domicile”;
- in the territory of a Member State within the meaning of Article 2(2);
may be sued in another Member State only in accordance with Articles 2 to 6.

Article 8

Residual jurisdiction

1. Where no court of a Member State has jurisdiction pursuant to Articles 2 to 6, jurisdiction shall be determined, in each Member State, by the laws of that State.

2. As against a respondent who is not habitually resident and is not either a national or does not have his “domicile” within the territory of a Member State within the meaning of Article 2(2), any national of a Member State who is habitually resident within the territory of another Member State may, like the nationals of that State, avail himself of the rules of jurisdiction applicable in that State.

SECTION 2

EXAMINATION AS TO JURISDICTION AND ADMISSIBILITY

Article 9

Examination as to jurisdiction

Where a court of a Member State is seised of a case over which it has no jurisdiction under this Convention and over which a court of another Member State has jurisdiction by virtue of this Convention, it shall declare of its own motion that it has no jurisdiction.

Article 10

Examination as to admissibility

1. Where a respondent does not enter an appearance, the court with jurisdiction shall stay the proceedings so long as it is not shown that the respondent has been able to receive the document instituting the proceedings or an equivalent document in sufficient time to enable him to arrange for his defence, or that all necessary steps have been taken to this end.

Article 7

Caractère exclusif des compétences définies aux articles 2 à 6

Un époux qui

- a) a sa résidence habituelle sur le territoire d'un Etat membre ou
 - b) est ressortissant d'un Etat membre ou a son «domicile» dans un Etat membre, au sens de l'article 2, paragraphe 2,
- ne peut être attrait devant les juridictions d'un autre Etat membre qu'en vertu des articles 2 à 6.

Article 8

Compétences résiduelles

1. Lorsqu'aucune juridiction d'un Etat membre n'est compétente en vertu des articles 2 à 6, la compétence est, dans chaque Etat membre, réglée par la loi de cet Etat.

2. Tout ressortissant d'un Etat membre qui a sa résidence habituelle sur le territoire d'un autre Etat membre peut, comme les nationaux de cet Etat, y invoquer les règles de compétence applicables dans cet Etat contre un défendeur qui n'a pas sa résidence habituelle sur le territoire d'un Etat membre et qui n'a pas la nationalité d'un Etat membre ou n'a pas son «domicile» dans un Etat membre au sens de l'article 2, paragraphe 2.

SECTION 2

VERIFICATION DE LA COMPÉTENCE ET DE LA RECEVABILITE

Article 9

Vérification de la compétence

La juridiction d'un Etat membre saisie d'une affaire pour laquelle sa compétence n'est pas fondée aux termes de la présente convention et pour laquelle une juridiction d'un autre Etat membre est compétente en vertu de la présente convention, se déclare d'office incompétente.

Article 10

Vérification de la recevabilité

1. Lorsque le défendeur ne comparaît pas, la juridiction compétente est tenue de surseoir à statuer aussi longtemps qu'il n'est pas établi que ce défendeur a été mis à même de recevoir l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent en temps utile afin de pourvoir à sa défense ou que toute diligence a été faite à cette fin.

2. The provisions of Article 19 of the Convention of 26 May 1997 on the service in the Member States of the European Union of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters shall be applied instead of the provisions in paragraph 1 if the document instituting the proceedings had to be transmitted abroad in accordance with that Convention.

SECTION 3

LIS PENDENS AND DEPENDENT ACTIONS

Article 11

1. Where proceedings involving the same cause of action and between the same parties are brought before courts of different Member States, the court second seised shall of its own motion stay its proceedings until such time as the jurisdiction of the court first seised is established.

2. Where proceedings for divorce, legal separation or marriage annulment not involving the same cause of action and between the same parties are brought before courts of different Member States, the court second seised shall of its own motion stay its proceedings until such time as the jurisdiction of the court first seised is established.

3. Where the jurisdiction of the court first seised is established, the court second seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

In that case, the party who brought the relevant action before the court second seised may bring that action before the court first seised.

SECTION 4

PROVISIONAL AND PROTECTIVE MEASURES

Article 12

In urgent cases, the provisions of this Convention shall not prevent the courts of a Member State from taking such provisional, including protective, measures in respect of persons or assets in that State as may be available under the law of that Member State, even if, under this Convention, the court of another Member State has jurisdiction as to the substance of the matter.

2. Les dispositions de l'article 19 de la Convention du 26 mai 1997 relative à la signification et à la notification dans les Etats membres de l'Union européenne des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale s'appliquent à la place de celles du paragraphe 1 si l'acte introductif d'instance a dû être transmis à l'étranger en exécution de ladite convention.

SECTION 3

LITISPENDANCE ET ACTIONS DEPENDANTES

Article 11

1. Lorsque des demandes ayant le même objet et la même cause sont formées entre les mêmes parties devant des juridictions d'Etats membres différents, la juridiction saisie en second lieu sursoit d'office à statuer jusqu'à ce que la compétence de la juridiction première saisie soit établie.

2. Lorsque des demandes en divorce, en séparation de corps ou en annulation du mariage, n'ayant pas le même objet, ni la même cause, sont formées entre les mêmes parties devant des juridictions d'Etats membres différents, la juridiction saisie en second lieu sursoit d'office à statuer jusqu'à ce que la compétence de la juridiction première saisie soit établie.

3. Lorsque la compétence de la juridiction première saisie est établie, la juridiction saisie en second lieu se dessaisit en faveur de celle-ci.

Dans ce cas, le demandeur ayant introduit la demande devant la juridiction saisie en second lieu peut porter cette action devant la juridiction première saisie.

SECTION 4

MESURES PROVISOIRES ET CONSERVATOIRES

Article 12

En cas d'urgence, les dispositions de la présente convention n'empêchent pas les juridictions d'un Etat membre de prendre des mesures provisoires ou conservatoires relatives aux personnes ou aux biens présents dans cet Etat, prévues par la loi de cet Etat membre même si, en vertu de la présente convention, une juridiction d'un autre Etat membre est compétente pour connaître du fond.

TITLE III

RECOGNITION AND ENFORCEMENT

Article 13

Meaning of judgment

1. For the purposes of this Convention, “judgment” means a divorce, legal separation or marriage annulment pronounced by a court of a Member State, as well as a judgment relating to the parental responsibility of the spouses given on the occasion of such matrimonial proceedings, whatever the judgment may be called, including a decree, order or decision.

2. The provisions of this Title shall also apply to the determination of the amount of costs and expenses of proceedings under this Convention and to the enforcement of any order concerning such costs and expenses.

3. For the purposes of implementing this Convention, documents which have been formally drawn up or registered as authentic instruments and are enforceable in one Member State and also settlements which have been approved by a court in the course of proceedings and are enforceable in the Member State in which they were concluded shall be recognized and declared enforceable under the same conditions as the judgments referred to in paragraph 1.

SECTION 1

RECOGNITION

Article 14

Recognition of a judgment

1. A judgment given in a Member State shall be recognized in the other Member States without any special procedure being required.

2. In particular, and without prejudice to paragraph 3, no special procedure shall be required for up-dating the civil-status records of a Member State on the basis of a judgment relating to divorce, legal separation or marriage annulment given in another Member State, and against which no further appeal lies under the law of that Member State.

3. Any interested party may, in accordance with the procedures provided for in Sections 2 and 3 of this Title, apply for a decision that the judgment be or not be recognized.

TITRE III

RECONNAISSANCE ET EXECUTION

Article 13

Sens du terme «décision»

1. On entend par «décision», aux fins de la présente convention, toute décision de divorce, de séparation de corps ou d'annulation d'un mariage rendue par une juridiction d'un Etat membre, ainsi que toute décision concernant la responsabilité parentale des époux rendue à l'occasion d'une telle action matrimoniale, quelle que soit la dénomination de la décision, y compris les termes «arrêt», «jugement» ou «ordonnance».

2. Les dispositions du présent titre sont aussi d'application pour la fixation du montant des frais du procès au titre des procédures engagées en vertu de la présente convention et pour l'exécution de tout jugement concernant de tels frais du procès.

3. Aux fins de l'application de la présente convention, les actes authentiques reçus et exécutoires dans un Etat membre ainsi que les transactions conclues devant une juridiction au cours d'une instance et exécutoires dans l'Etat membre d'origine sont reconnus et rendus exécutoires dans les mêmes conditions que les décisions indiquées au paragraphe 1.

SECTION 1

RECONNAISSANCE

Article 14

Reconnaissance d'une décision

1. Les décisions rendues dans un Etat membre sont reconnues dans les autres Etats membres sans qu'il soit nécessaire de recourir à aucune procédure.

2. En particulier, et sans préjudice du paragraphe 3, aucune procédure n'est requise pour la mise à jour des actes d'état civil d'un Etat membre sur la base d'une décision rendue dans un autre Etat membre en matière de divorce, de séparation de corps ou d'annulation du mariage, qui n'est plus susceptible de recours selon la loi de cet Etat membre.

3. Toute partie intéressée peut demander, selon les procédures prévues aux sections 2 et 3 du présent titre, que soit prise une décision de reconnaissance ou de non-reconnaissance de la décision.

4. Where the recognition of a judgment is raised as an incidental question in a court of a Member State, that court may determine that issue.

Article 15

Grounds of non-recognition

1. A judgment relating to a divorce, legal separation or marriage annulment shall not be recognized:

- a) if such recognition is manifestly contrary to the public policy of the Member State in which recognition is sought;
- b) where it was given in default of appearance, if the respondent was not duly served with the document which instituted the proceedings or with an equivalent document in sufficient time to enable the respondent to arrange for his or her defence unless it is determined that the respondent has accepted the judgment unequivocally;
- c) if it is irreconcilable with a judgment given in proceedings between the same parties in the Member State in which recognition is sought;
- d) if it is irreconcilable with an earlier judgment given in another Member State or in a non-Member State between the same parties, provided that the earlier judgment fulfils the conditions necessary for its recognition in the Member State in which recognition is sought.

2. A judgment relating to the parental responsibility of the spouses given on the occasion of matrimonial proceedings as referred to in Article 13 shall not be recognized

- a) if such recognition is manifestly contrary to the public policy of the Member State in which recognition is sought taking into account the best interests of the child;
- b) if it was given, except in case of urgency, without the child having been given an opportunity to be heard, in violation of fundamental principles of procedure of the Member State in which recognition is sought;
- c) where it was given in default of appearance, if the person in default was not duly served with the document which instituted the proceedings or with an equivalent document in sufficient time to enable that person to arrange for his or her defence unless it is determined that such person has accepted the judgment unequivocally;
- d) on the request of any person claiming that the judgment infringes his or her parental responsibility, if it was given without such person having been given an opportunity to be heard;
- e) if it is irreconcilable with a later judgment relating to parental responsibility given in the Member State in which recognition is sought; or
- f) if it is irreconcilable with a later judgment relating to parental responsibility given in another Member State or in the non-Member

4. Si la reconnaissance d'une décision est invoquée de façon incidente devant une juridiction d'un Etat membre, celle-ci peut statuer en la matière.

Article 15

Motifs de non-reconnaissance

1. Une décision rendue en matière de divorce, de séparation de corps ou d'annulation du mariage n'est pas reconnue:

a) si la reconnaissance est manifestement contraire à l'ordre public de l'Etat membre requis;

b) si l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent n'a pas été signifié ou notifié au défendeur défaillant, régulièrement et en temps utile, pour qu'il puisse pourvoir à sa défense à moins qu'il ne soit établi que le défendeur a accepté la décision de manière non équivoque;

c) si elle est inconciliable avec une décision rendue dans une instance opposant les mêmes parties dans l'Etat membre requis;

d) si elle est inconciliable avec une décision rendue antérieurement dans un autre Etat membre ou dans un Etat tiers dans une affaire opposant les mêmes parties, dès lors que cette première décision réunit les conditions nécessaires à sa reconnaissance dans l'Etat membre requis.

2. Une décision rendue en matière de responsabilité parentale des époux à l'occasion d'une action matrimoniale, telle qu'elle est visée à l'article 13, n'est pas reconnue:

a) si la reconnaissance est manifestement contraire à l'ordre public de l'Etat membre requis eu égard aux intérêts supérieurs de l'enfant;

b) si, sauf en cas d'urgence, elle a été rendue sans que l'enfant, en violation des règles fondamentales de procédure de l'Etat membre requis, ait eu la possibilité d'être entendu;

c) si l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent n'a pas été signifié ou notifié à la personne défaillante, régulièrement et en temps utile, pour que celle-ci puisse pourvoir à sa défense, à moins qu'il ne soit établi que cette personne a accepté la décision de manière non équivoque;

d) à la demande de toute personne faisant valoir que la décision fait obstacle à l'exercice de sa responsabilité parentale, si la décision a été rendue sans que cette personne ait eu la possibilité d'être entendue;

e) si elle est inconciliable avec une décision rendue ultérieurement en matière de responsabilité parentale dans l'Etat membre requis; ou

f) si elle est inconciliable avec une décision rendue ultérieurement en matière de responsabilité parentale dans un autre Etat membre ou dans

State of the habitual residence of the child provided that the later judgment fulfils the conditions necessary for its recognition in the Member State in which recognition is sought.

Article 16

Non-recognition and findings of fact

1. Moreover, a judgment shall not be recognized in a case provided for in Article 43.

2. In its examination of the grounds of jurisdiction in the case referred to in paragraph 1, the court applied to shall be bound by the findings of fact on which the court of the Member State of origin based its jurisdiction.

3. Without prejudice to paragraph 1, the jurisdiction of the court of the Member State of origin may not be reviewed. The test of public policy referred to in Article 15(1)(a) and (2)(a) may not be applied to the rules relating to jurisdiction set out in Articles 2 to 8.

Article 17

Differences in applicable law

The recognition of a judgment relating to a divorce, legal separation or a marriage annulment may not be refused because the law of the Member State in which such recognition is sought would not allow divorce, legal separation or marriage annulment upon the same facts.

Article 18

Non-review as to substance

Under no circumstances may a judgment be reviewed as to its substance.

Article 19

Stay of proceedings

1. A court of a Member State in which recognition is sought of a judgment given in another Member State may stay the proceedings if an ordinary appeal against the judgment has been lodged.

2. A court of a Member State in which recognition is sought of a judgment given in Ireland or the United Kingdom may stay the proceedings if enforcement is suspended in the Member State of origin by reason of an appeal.

l'Etat tiers où l'enfant réside habituellement, dès lors que la décision ultérieure réunit les conditions nécessaires à sa reconnaissance dans l'Etat requis.

Article 16

Non-reconnaissance et constatations de fait

1. En outre, les décisions ne sont pas reconnues dans les cas visés à l'article 43.
2. Lors de l'appréciation des chefs de compétences, dans les cas visés au paragraphe 1, la juridiction requise est liée par les constatations de fait sur lesquelles la juridiction de l'Etat membre d'origine a fondé sa compétence.
3. Sans préjudice du paragraphe 1, il ne peut être procédé au contrôle de la compétence de la juridiction de l'Etat d'origine. Le critère de l'ordre public visé à l'article 15, paragraphe 1, point a), et paragraphe 2, point a), ne peut être appliqué aux règles de compétence énoncées aux articles 2 à 8.

Article 17

Disparités entre les lois applicables

La reconnaissance d'une décision rendue en matière de divorce, de séparation de corps ou d'annulation du mariage ne peut être refusée au motif que la loi de l'Etat membre requis ne permettrait pas le divorce, la séparation de corps ou l'annulation du mariage sur la base de faits identiques.

Article 18

Interdiction de la révision au fond

En aucun cas, une décision ne peut faire l'objet d'une révision au fond.

Article 19

Sursis à statuer

1. La juridiction d'un Etat membre saisie d'une demande de reconnaissance d'une décision rendue dans un autre Etat membre peut surseoir à statuer si cette décision fait l'objet d'un recours ordinaire.
2. La juridiction d'un Etat membre saisie d'une demande de reconnaissance d'une décision rendue en Irlande ou au Royaume-Uni et dont l'exécution est suspendue dans l'Etat membre d'origine du fait d'un recours peut surseoir à statuer.

SECTION 2

ENFORCEMENT

Article 20

Enforceable judgments

1. A judgment on the exercise of parental responsibility in respect of a child of both parties given in a Member State and enforceable in that Member State shall be enforced in another Member State when, on the application of any interested party, it has been declared enforceable there.

2. However, in the United Kingdom, such a judgment shall be enforced in England and Wales, in Scotland or in Northern Ireland when, on the application of any interested party, it has been registered for enforcement in that part of the United Kingdom.

Article 21

Jurisdiction of local Courts

1. The application shall be submitted:
 - in Belgium, to the “Tribunal de première instance” or the “Rechtbank van eerste aanleg” or the “erstinstanzliche Gericht”;
 - in Denmark, to the “byret (fogedret)”;
 - in the Federal Republic of Germany, to the “Familiengericht”;
 - in Greece, to the “Μονομελές Πρωτοδικείο”;
 - in Spain, to the “Juzgado de Primera Instancia”;
 - in France, to the presiding Judge of the “Tribunal de grande instance”;
 - in Ireland, to the “High Court”;
 - in Italy, to the “Corte d’appello”;
 - in Luxembourg, to the presiding Judge of the “Tribunal d’arrondissement”;
 - in the Netherlands, to the presiding Judge of the “arrondissementsrechtbank”;
 - in Austria, to the “Bezirksgericht”;
 - in Portugal, to the “tribunal de Comarca or tribunal de família”;
 - in Finland, to the “käräjäoikeus/tingsrätt”;
 - in Sweden, to the “Svea hovrätt”;
 - in the United Kingdom,
 - a) in England and Wales, to the “High Court of Justice”;
 - b) in Scotland, to the “Court of Session”;
 - c) in Northern Ireland, to the “High Court of Justice”.

SECTION 2

EXECUTION

Article 20

Décisions exécutoires

1. Les décisions rendues dans un Etat membre sur l'exercice de la responsabilité parentale à l'égard d'un enfant commun des parties et qui y sont exécutoires sont mises à exécution dans un autre Etat membre après y avoir été déclarées exécutoires sur requête de toute partie intéressée.

2. Toutefois, au Royaume-Uni, ces décisions sont mises à exécution en Angleterre et au Pays de Galles, en Ecosse ou en Irlande du Nord, après avoir été enregistrées en vue de leur exécution, sur requête de toute partie intéressée, dans l'une ou l'autre de ces parties du Royaume-Uni selon le cas.

Article 21

Jurisdiction territorialement compétente

1. La requête est présentée:
 - en Belgique, au «tribunal de première instance» ou «rechtbank van eerste aanleg» ou «erstinstanzliche Gericht»,
 - au Danemark, au «byret (fogedret)»,
 - en République fédérale d'Allemagne, au «Familiengericht»,
 - en Grèce, au «Μονομελές Πρωτοδικείο»,
 - en Espagne, au «Juzgado de Primera Instancia»,
 - en France, au président du Tribunal de Grande instance,
 - en Irlande, à la «High Court»,
 - en Italie, à la «corte d'appello»,
 - au Luxembourg, au président du tribunal d'arrondissement,
 - en Autriche, devant le «Bezirksgericht»,
 - aux Pays-Bas, au président de l'«arrondissementsrechtbank»,
 - au Portugal, au «tribunal de Comarca» ou «tribunal de família»,
 - en Finlande, au «käräjäoikeus/tingsrätt»,
 - en Suède, au «Svea hovrätt»,
 - au Royaume-Uni:
 - a) en Angleterre et au pays de Galles, à la «High Court of Justice»,
 - b) en Ecosse, à la «Court of Session»,
 - c) en Irlande du Nord, à la «High Court of Justice».

2. a) The jurisdiction of local courts in relation to an application for enforcement shall be determined by reference to the place of the habitual residence of the person against whom enforcement is sought or by reference to the place of habitual residence of any child to whom the application relates;

b) Where neither of the places referred to in (a) can be found in the Member State where enforcement is sought, the jurisdiction of local courts is determined by reference to the place of enforcement.

3. In relation to procedures referred to in Article 14(3), the jurisdiction of local courts shall be determined by the internal law of the Member State in which proceedings for recognition or non-recognition are brought.

Article 22

Procedure for enforcement

1. The procedure for making the application shall be governed by the law of the Member State in which enforcement is sought.

2. The applicant must give an address for service within the area of jurisdiction of the court applied to. However, if the law of the Member State in which enforcement is sought does not provide for the furnishing of such an address, the applicant shall appoint a representative *ad litem*.

3. The documents referred to in Articles 33 and 34 shall be attached to the application.

Article 23

Decision of the Court

1. The court applied to shall give its decision without delay. The person against whom enforcement is sought shall not at this stage of the proceedings be entitled to make any submissions on the application.

2. The application may be refused only for one of the reasons specified in Articles 15 and 16.

3. Under no circumstances may a judgment be reviewed as to its substance.

Article 24

Notice of the decision

The appropriate officer of the court shall without delay bring to the notice of the applicant the decision given on the application in accordance with the procedure laid down by the law of the Member State in which enforcement is sought.

2. a) La juridiction territorialement compétente s'agissant d'une demande d'exécution est déterminée par la résidence habituelle de la personne contre laquelle l'exécution est demandée ou par la résidence habituelle de tout enfant concerné par la demande.

b) Lorsqu'aucune des résidences visées au point a) ne se trouve dans l'Etat membre requis, la juridiction territorialement compétente est déterminée par le lieu d'exécution.

3. S'agissant des procédures visées à l'article 14, paragraphe 3, la juridiction territorialement compétente est déterminée par le droit interne de l'Etat membre dans lequel la demande de reconnaissance ou de non-reconnaissance a été formée.

Article 22

Procédure d'exécution

1. Les modalités de dépôt de la requête sont déterminées par la loi de l'Etat membre requis.

2. Le requérant doit faire élection de domicile dans le ressort de la juridiction saisie. Toutefois, si la loi de l'Etat membre requis ne connaît pas l'élection de domicile, le requérant désigne un mandataire *ad litem*.

3. Les documents mentionnés aux articles 33 et 34 sont joints à la requête.

Article 23

Décision rendue par la juridiction

1. La juridiction saisie de la requête statue à bref délai, sans que la personne contre laquelle l'exécution est demandée puisse, à ce stade de la procédure, présenter d'observations.

2. La requête ne peut être rejetée que pour l'un des motifs prévus aux articles 15 et 16.

3. En aucun cas, la décision ne peut faire l'objet d'une révision au fond.

Article 24

Notification de la décision

La décision rendue sur requête est aussitôt portée à la connaissance du requérant, à la diligence du greffier, suivant les modalités déterminées par la loi de l'Etat membre requis.

Article 25

Appeal against the enforcement decision

1. If enforcement is authorized, the person against whom enforcement is sought may appeal against the decision within one month of service thereof.

2. If that person is habitually resident in a Member State other than that in which the decision authorizing enforcement was given, the time for appealing shall be two months and shall run from the date of service, either on him or at his residence. No extension of time may be granted on account of distance.

Article 26

Courts of appeal and means of contest

1. An appeal against the judgment authorizing enforcement shall be lodged, in accordance with the rules governing procedure in contradictory matters:

- in Belgium, with the “Tribunal de première instance” or the “Rechtbank van eerste aanleg” or the “erstinstanzliche Gericht”;
- in Denmark, with the “landsret”;
- in the Federal Republic of Germany, with the “Oberlandesgericht”;
- in Greece, with the “Εφετείο”;
- in Spain, with the “Audiencia Provincial”;
- in France, with the “Cour d’appel”;
- in Ireland, with the “High Court”;
- in Italy, with the “Corte d’appello”;
- in Luxembourg, with the “Cour d’appel”;
- in the Netherlands, with the “arrondissementsrechtbank”;
- in Austria, with the “Bezirksgericht”;
- in Portugal, with the “Tribunal da Relação”;
- in Finland, with the “hovioikeus/hovrätt”;
- in Sweden, with the “Svea hovrätt”;
- in the United Kingdom,
 - a) in England and Wales, with the “High Court of Justice”;
 - b) in Scotland, with the “Court of Session”;
 - c) in Northern Ireland, with the “High Court of Justice”.

2. The judgment given on appeal may be contested only:

- in Belgium, Greece, Spain, France, Italy, Luxembourg and in the Netherlands by an appeal in cassation,
- in Denmark, by an appeal to the Højesteret, with leave of the “Procesbevillingsnævnet”;
- in the Federal Republic of Germany, by a “Rechtsbeschwerde”;

Article 25

Recours contre la décision autorisant l'exécution

1. Si l'exécution est autorisée, la personne contre laquelle l'exécution est demandée peut former un recours contre la décision dans le mois de sa signification ou de sa notification.

2. Si cette personne a sa résidence habituelle dans un Etat membre autre que celui où la décision qui autorise l'exécution a été rendue, le délai de recours est de deux mois et court à partir du jour où la signification ou la notification a été faite à personne ou à domicile. Ce délai ne comporte pas de prorogation à raison de la distance.

Article 26

Juridictions de recours et voies de recours

1. Le recours contre la décision autorisant l'exécution est porté, selon les règles de la procédure contradictoire:

- en Belgique, devant le «tribunal de première instance» ou le «rechtbank van eerste aanleg» ou le «erstinstanzliche Gericht»,
- au Danemark, devant le «landsret»,
- en République fédérale d'Allemagne, devant l'«Oberlandesgericht»,
- en Grèce, devant l'«Εφετείο»,
- en Espagne, devant l'«Audencia Provincial»,
- en France, devant la Cour d'appel,
- en Irlande, devant la «High Court»,
- en Italie, devant la «Corte d'appello»,
- au Luxembourg, devant la Cour d'appel,
- aux Pays-Bas, devant l'«arrondissementsrechtbank»,
- en Autriche, au «Bezirksgericht»,
- au Portugal, devant le «Tribunal da Relação»,
- en Finlande, devant le «hovioikeus/hovrätt»,
- en Suède, devant le «Svea hovrätt»,
- au Royaume-Uni:
 - a) en Angleterre et au pays de Galles, devant la «High Court of Justice»,
 - b) en Ecosse, devant la «Court of Session»,
 - c) en Irlande du Nord, devant la «High Court of Justice».

2. La décision rendue sur le recours ne peut faire l'objet:

- en Belgique, en Grèce, en Espagne, en France, en Italie, au Luxembourg et aux Pays-Bas, que d'un pourvoi en cassation,
- au Danemark, que d'un recours devant le «højesteret», avec l'autorisation du «Procesbevillingsnævnet»,
- en République fédérale d'Allemagne, que d'une «Rechtsbeschwerde»,

- in Ireland, by an appeal on a point of law to the Supreme Court,
- in Austria, by a “Revisionsrekurs”;
- in Portugal, by a “recurso restrito à matéria de direito”;
- In Finland, by an appeal to “korkein oikeus/högsta domstolen”;
- in Sweden, by an appeal to the “Högsta domstolen”;
- in the United Kingdom, by a single further appeal on a point of law.

Article 27

Stay of proceedings

1. The court with which the appeal is lodged may, on the application of the appellant, stay the proceedings if an ordinary appeal has been lodged against the judgment in the Member State of origin or if the time for such appeal has not yet expired. In the latter case, the court may specify the time within which an appeal is to be lodged.

2. Where the judgment was given in Ireland or the United Kingdom, any form of appeal available in the Member State of origin shall be treated as an ordinary appeal for the purposes of paragraph 1.

Article 28

Court of appeal against a judgment refusing enforcement

1. If the application for enforcement is refused, the applicant may appeal:

- in Belgium, to the “Cour d’appel”; or the “hof van beroep”;
- in Denmark, to the “landsret”;
- in the Federal Republic of Germany, to the “Oberlandesgericht”;
- in Greece, to the “Εφετείο”;
- in Spain, to the “Audiencia Provincial”;
- in France, to the “Cour d’appel”;
- in Ireland, to the “High Court”;
- in Italy, to the “Corte d’appello”;
- in Luxembourg, to the “Cour d’appel”;
- in the Netherlands, to the “gerechtshof”;
- in Austria, to the “Bezirksgericht”;
- in Portugal, to the “Tribunal da Relação”;
- In Finland, to “hovioikeus/hovrätten”;
- in Sweden, to the “Svea hovrätt”;
- in the United Kingdom,
 - a) In England and Wales, to the “High Court of Justice”;
 - b) in Scotland, to the “Court of Session”;

- en Irlande, que d'un recours sur un point de droit devant la «Supreme Court»,
- en Autriche, que du «Revisionsrekurs»,
- au Portugal, que d'un «recurso restrito à matéria de direito»,
- en Finlande, que d'un recours devant le «korkein oikeus/högsta domstolen»,
- en Suède, que d'un recours devant le «högsta domstolen»,
- au Royaume-Uni, que d'un seul recours sur un point de droit.

Article 27

Sursis à statuer

1. La juridiction saisie du recours peut, à la requête de la partie qui l'a formé, surseoir à statuer si la décision fait, dans l'Etat membre d'origine, l'objet d'un recours ordinaire ou si le délai pour le former n'est pas expiré; dans ce dernier cas, la juridiction peut impartir un délai pour former ce recours.

2. Lorsque la décision a été rendue en Irlande ou au Royaume-Uni, toute voie de recours prévue dans l'Etat membre d'origine est considérée comme un recours ordinaire aux fins de l'application du paragraphe 1.

Article 28

Juridiction de recours contre une décision de rejet de la requête

1. Si la requête est rejetée, le requérant peut former un recours:

- en Belgique, devant la «Cour d'appel» ou le «hof van beroep»,
- au Danemark, devant le «landsret»,
- en République fédérale d'Allemagne, devant l'«Oberlandesgericht»,
- en Grèce, devant l'«Εφετείο»,
- en Espagne, devant l'«Audiencia Provincial»,
- en France, devant la Cour d'appel,
- en Irlande, devant la «High Court»,
- en Italie, devant la «Corte d'appello»,
- au Luxembourg, devant la Cour d'appel,
- aux Pays-Bas, devant le «gerechtshof»,
- en Autriche, devant le «Bezirksgericht»,
- au Portugal, devant le «tribunal de Relação»,
- en Finlande, devant le «hovioikeus/hovrätten»,
- en Suède, devant le «Svea hovrätt»,
- au Royaume-Uni:
 - a) en Angleterre et au Pays de Galles, devant la «High Court of Justice»,
 - b) en Ecosse, devant la «Court of Session»,

c) in Northern Ireland, to the “High Court of Justice”.

2. The person against whom enforcement is sought shall be summoned to appear before the appellate court. If such person fails to appear, the provisions of Article 10 shall apply.

Article 29

Contest of the appeal decision

A judgment given on appeal provided for in Article 28 may be contested only:

- in Belgium, Greece, Spain, France, Italy, Luxembourg and in the Netherlands, by an appeal in cassation,
- in Denmark, by an appeal to the “Højesteret”; with leave of the “Procesbevillingsnævnet”,
- in the Federal Republic of Germany, by a “Rechtsbeschwerde”,
- in Ireland, by an appeal on a point of law to the “Supreme Court”,
- in Austria, by a “Revisionsrekurs”,
- in Portugal, by a “recurso restrito à matéria de direito”,
- In Finland, by an appeal to the “korkein oikeus/högsta domstolen”,
- in Sweden, by an appeal to the “Högsta domstolen”,
- in the United Kingdom, by a single further appeal on a point of law.

Article 30

Partial enforcement

1. Where a judgment has been given in respect of several matters and enforcement cannot be authorized for all of them, the court shall authorize enforcement for one or more of them.

2. An applicant may request partial enforcement of a judgment.

Article 31

Legal aid

1. An applicant who, in the Member State of origin, has benefited from complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses shall be entitled, in the procedures provided for in Articles 21 to 24, to benefit from the most favourable legal aid or the most extensive exemption from costs and expenses provided for by the law of the Member State addressed.

c) en Irlande du Nord, devant la «High Court of Justice».

2. La personne contre laquelle l'exécution est demandée est appelée à comparaître devant la juridiction saisie du recours. En cas de défaut, les dispositions de l'article 10 sont applicables.

Article 29

Pourvoi contre la décision rendue sur recours contre la décision de rejet de la requête

La décision rendue sur le recours prévu à l'article 28 ne peut faire l'objet:

- en Belgique, en Grèce, en Espagne, en France, en Italie, au Luxembourg et aux Pays-Bas, que d'un pourvoi en cassation,
- au Danemark, que d'un recours devant le «Højesteret», avec l'autorisation du «Procesbevillingsnævnet»,
- en République fédérale d'Allemagne, que d'une «Rechtsbeschwerde»,
- en Irlande, que d'un recours sur un point de droit devant la «Supreme Court»,
- en Autriche, que d'un «Revisionsrekurs»,
- au Portugal, que d'un «recurso restrito à matéria de direito»,
- en Finlande, que d'un recours devant le «korkein oikeus/högsta domstolen»,
- en Suède, que d'un recours devant le «Högsta domstolen»,
- au Royaume-Uni, que d'un seul recours sur un point de droit.

Article 30

Exécution partielle

1. Lorsque la décision a statué sur plusieurs chefs de demande et que l'exécution ne peut être autorisée pour le tout, l'autorité judiciaire accorde l'exécution pour un ou plusieurs d'entre eux.

2. Le requérant peut demander une exécution partielle d'une décision.

Article 31

Assistance judiciaire

1. Le requérant qui, dans l'Etat membre d'origine, a bénéficié en tout ou en partie de l'assistance judiciaire ou d'une exemption de frais et dépens bénéficie, dans la procédure prévue aux articles 21 à 24, de l'assistance la plus favorable ou de l'exemption la plus large prévue par le droit de l'Etat membre requis.

2. An applicant who requests the enforcement of a judgment given by an administrative authority in Denmark may, in the Member State addressed, be eligible for the provisions of paragraph 1 if he presents a statement from the Danish Ministry of Justice to the effect that he fulfils the economic requirements to qualify for the grant of complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses.

Article 32

Security, bond or deposit

No security, bond or deposit, however described, shall be required of a party who in one Member State applies for enforcement of a judgment given in another Member State on the ground that he or she is a foreign national or that he or she is not “domiciled” or habitually resident in the Member State in which enforcement is sought.

SECTION 3

COMMON PROVISIONS

Article 33

Documents

1. A party seeking or contesting recognition or applying for enforcement of a judgment shall produce:

- a) a copy of the judgment which satisfies the conditions necessary to establish its authenticity;
- b) where appropriate, a document showing that the applicant is in receipt of legal aid in the Member State of origin.

2. In addition, in the case of a judgment given in default, the party seeking recognition or applying for enforcement shall produce:

- a) the original or certified true copy of the document which establishes that the defaulting party was served with the document instituting the proceedings or with an equivalent document, or
- b) any document indicating that the defendant has accepted the judgment unequivocally.

3. A person requiring the up-dating of the civil-status records of a Member State, as referred to in Article 14(2), shall also produce a document indicating that the judgment is no longer subject to a further appeal under the law of the Member State where the judgment was given.

Article 34

Other documents

A party applying for enforcement shall also produce documents of whatever nature which establish that, according to the law of the Member State of origin, the judgment is enforceable and has been served.

2. Le requérant qui demande l'exécution d'une décision rendue par une autorité administrative au Danemark peut, dans l'Etat membre requis, bénéficier des dispositions du paragraphe 1 s'il produit un document établi par le ministère de la justice danois attestant qu'il remplit les conditions économiques pour pouvoir bénéficier en tout ou en partie de l'assistance judiciaire ou d'une exemption de frais et dépens.

Article 32

Caution, dépôt

Aucune caution ni aucun dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé en raison soit de la qualité d'étranger, soit du défaut de «domicile» ou de résidence habituelle dans l'Etat membre requis à la partie qui demande l'exécution dans un Etat membre d'une décision rendue dans un autre Etat membre.

SECTION 3

DISPOSITIONS COMMUNES

Article 33

Documents

1. La partie qui invoque ou conteste la reconnaissance d'une décision ou en demande l'exécution doit produire:

- a) une expédition de celle-ci réunissant les conditions nécessaires à son authenticité;
- b) s'il y a lieu, un document justifiant que le requérant bénéficie de l'assistance judiciaire dans l'Etat d'origine.

2. En outre, lorsqu'il s'agit d'une décision par défaut, la partie qui invoque la reconnaissance ou demande l'exécution doit produire:

- a) l'original ou une copie certifiée conforme du document établissant que l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent a été signifié ou notifié à la partie défaillante, ou
- b) tout document indiquant que le défendeur a accepté la décision de manière non équivoque.

3. La personne qui demande la mise à jour des actes d'état civil d'un Etat membre, visée à l'article 14, paragraphe 2, doit également produire un document indiquant que la décision n'est plus susceptible d'aucun recours selon la loi de l'Etat membre où elle a été rendue.

Article 34

Autres documents

La partie qui demande l'exécution doit en outre produire tout document de nature à établir que, selon la loi de l'Etat membre d'origine, la décision est exécutoire et a été signifiée ou notifiée.

Article 35

Absence of documents

1. If the documents specified in Article 33(1)(b) or (2) are not produced, the court may specify a time for their production, accept equivalent documents or, if it considers that it has sufficient information before it, dispense with their production.

2. If the Court so requires, a translation of such documents shall be furnished. The translation shall be certified by a person qualified to do so in one of the Member States.

Article 36

Legalisation or other similar formality

No legalisation or other similar formality shall be required in respect of the documents referred to in Articles 33, 34 and 35(2) or in respect of a document appointing a representative *ad litem*.

TITLE IV

TRANSITIONAL PROVISIONS

Article 37

1. The provisions of this Convention shall apply only to legal proceedings instituted, to documents formally drawn up or registered as authentic instruments and to settlements which have been approved by a court in the course of proceedings after its entry into force in the Member State of origin and, where recognition or enforcement of a judgment or authentic instruments is sought, in the Member State addressed.

2. However, judgments given after the date of entry into force of this Convention between the Member State of origin and the Member State addressed in proceedings instituted before that date shall be recognized and enforced in accordance with the provisions of Title III if jurisdiction was founded upon rules which accorded with those provided for either in Title II of this Convention or in a convention concluded between the Member State of origin and the Member State addressed which was in force when the proceedings were instituted.

TITLE V

GENERAL PROVISIONS

Article 38

Relation with other Conventions

1. Subject to the provisions of Articles 37, 40 and paragraph 2 of this Article, this Convention shall, for the Member States which are parties

Article 35

Absence de documents

1. A défaut de production des documents mentionnés à l'article 33, paragraphe 1, point b), ou à l'article 33, paragraphe 2, la juridiction peut impartir un délai pour les produire ou accepter des documents équivalents ou, si elle s'estime suffisamment éclairée, en dispenser.

2. Il est produit une traduction des documents si la juridiction l'exige. La traduction est certifiée par une personne habilitée à cet effet dans l'un des Etats membres.

Article 36

Légalisation ou formalité analogue

Aucune légalisation ni formalité analogue n'est exigée en ce qui concerne les documents mentionnés aux articles 33 et 34 et à l'article 35, paragraphe 2, ainsi que, le cas échéant, la procuration *ad litem*.

TITRE IV

DISPOSITIONS TRANSITOIRES

Article 37

1. Les dispositions de la présente convention ne sont applicables qu'aux actions judiciaires intentées, aux actes authentiques reçus et aux transactions conclues devant une juridiction au cours d'une instance, postérieurement à l'entrée en vigueur de la présente convention dans l'Etat membre d'origine et, lorsque la reconnaissance ou l'exécution d'une décision ou d'un acte authentique est demandée, dans l'Etat membre requis.

2. Toutefois, les décisions rendues après la date d'entrée en vigueur de la présente convention dans les rapports entre l'Etat membre d'origine et l'Etat membre requis à la suite d'actions intentées avant cette date sont reconnues et exécutées conformément aux dispositions du titre III, si la compétence était fondée sur des règles conformes aux dispositions du titre II ou aux dispositions prévues par une convention qui était en vigueur entre l'Etat membre d'origine et l'Etat membre requis lorsque l'action a été intentée.

TITRE V

DISPOSITIONS GENERALES

Article 38

Relations avec les autres conventions

1. Sans préjudice des articles 37 et 40 et du paragraphe 2 du présent article, la présente convention remplace entre les Etats membres qui y

to it, supersede conventions existing at the time of entry into force of this Convention which have been concluded between two or more Member States and relate to matters governed by this Convention.

2. a) At the time of the notification referred to in Article 47, Denmark, Finland and Sweden shall have the option of declaring that the Convention of 6 February 1931 between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden comprising international private law provisions on marriage, adoption and guardianship, together with the Final Protocol thereto, will apply, in whole or in part, in their mutual relations, in place of the rules of this Convention. This declaration may be withdrawn, in whole or in part, at any moment;

b) The principle of non-discrimination on the grounds of nationality between citizens of the Union shall be respected and monitored by the Court of Justice, in accordance with the procedures laid down in the Protocol on the interpretation by the Court of Justice of this Convention;

c) The rules of jurisdiction in any future Agreement to be concluded between the Member States referred to in a) and which relate to matters governed by this Convention shall be in line with those laid down in this Convention;

d) Judgments handed down in any of the Nordic States which has made the declaration provided for in a) under a forum of jurisdiction corresponding to one of those laid down in Title II of this Convention, shall be recognized and enforced in the other Member States under the rules laid down in Title III thereof.

3. After entry into force of this Convention, Member States may not conclude or apply agreements between themselves except in order to supplement the provisions of the Convention or to facilitate application of the principles contained therein.

4. Member States shall send to the depositary of this Convention:

a) a copy of the agreements and uniform laws implementing these agreements referred to in paragraphs 2(a) and (c) and 3;

b) any denunciations of, or amendments to, those agreements or uniform laws.

Article 39

Relation with certain Multilateral Conventions

In relations between the Member States which are parties to it, this Convention shall take precedence over the following Conventions insofar as they concern matters governed by this Convention:

- the Hague Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors,
- the Luxembourg Convention of 8 September 1967 on the recogni-

sont parties les conventions existant au moment de l'entrée en vigueur de la présente convention, conclues entre deux ou plusieurs Etats membres et qui portent sur des matières réglées par la présente convention.

2. a) Au moment de la notification visée à l'article 47, le Danemark, la Finlande et la Suède ont la faculté de déclarer que la convention du 6 février 1931 entre le Danemark, la Finlande, l'Islande, la Norvège et la Suède comprenant des dispositions de droit international privé sur le mariage, l'adoption et la garde des enfants, ainsi que son protocole final s'appliquent en tout ou en partie, dans leurs relations mutuelles, en lieu et place des règles de la présente convention. Cette déclaration peut être retirée, en tout ou en partie, à tout moment.

b) Le principe de la non discrimination en raison de la nationalité entre citoyens de l'Union est respecté et soumis au contrôle de la Cour de Justice, selon les modalités fixées dans le protocole concernant l'interprétation par la Cour de justice de la présente convention.

c) Dans tout accord à conclure entre les Etats membres visés au point a), portant sur des matières réglées par la présente convention, les critères de compétence sont alignés sur ceux prévus dans la présente convention.

d) Les décisions rendues dans l'un des Etats nordiques qui a fait la déclaration visée au point a) en vertu d'un chef de compétence qui correspond à l'un de ceux prévus au Titre II de la présente convention, sont reconnues et exécutées dans les autres Etats membres conformément aux règles prévues au Titre III de celle-ci.

3. Après l'entrée en vigueur de la présente convention, les Etats membres ne peuvent conclure ou appliquer entre eux des accords que pour compléter les dispositions de la convention ou pour faciliter l'application des principes contenus dans celle-ci.

4. Les Etats membres communiquent au dépositaire de la présente convention:

a) une copie des accords visés aux paragraphes 2, points a) et c), et au paragraphe 3, ainsi que des lois uniformes les mettant en oeuvre;

b) toute dénonciation ou modification de ces accords ou de ces lois uniformes.

Article 39

Relations avec certaines conventions multilatérales

Dans les relations entre les Etats membres qui y sont parties, la présente convention prévaut sur les conventions suivantes dans la mesure où elles concernent des matières réglées par la présente convention:

– Convention de La Haye du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des mineurs,

– Convention de Luxembourg du 8 septembre 1967 sur la reconnais-

tion of decisions relating to the validity of marriages,
 – the Hague Convention of 1 June 1970 on the Recognition of Divorces and Legal Separations,
 – the European Convention of 20 May 1980 on Recognition and Enforcement of Decisions concerning custody of children and on restoration of custody of children,
 – the Hague Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable law, Recognition, Enforcement and Cooperation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children, provided that the child concerned is habitually resident in a Member State.

Article 40

Extent of effects

1. The agreements and conventions referred to in Articles 38 and 39 shall continue to have effect in relation to matters to which this Convention does not apply.
2. They shall continue to have effect in respect of judgments given and documents formally drawn up or registered as authentic before the entry into force of this Convention.

Article 41

Agreements between Member States

Without prejudice to the grounds for non recognition provided for in Title III, judgments given pursuant to the agreements referred to in Article 38(3) shall be recognized and enforced in Member States which are not parties to those agreements provided that those judgments were given in a forum consistent with a forum provided for in Title II.

Article 42

Treaties with the Holy See

1. This Convention shall apply without prejudice to the International Treaty (Concordat) between the Holy See and the Portuguese Republic, signed at Vatican City on 7 May 1940.
2. Any decision as to the invalidity of a marriage taken under the Treaty referred to in paragraph 1 shall be recognized in the Member States on the conditions laid down in Title III of this Convention.
3. The provisions laid down in paragraphs 1 and 2 shall also apply to the following International Treaties (Concordats) with the Holy See:

sance des décisions relatives au lien conjugal,

– Convention de La Haye du premier juin 1970 sur la reconnaissance des divorces et des séparations de corps,

– Convention européenne du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants,

– Convention de La Haye du 19 octobre 1996 concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants à condition que l'enfant concerné réside habituellement dans un Etat membre.

Article 40

Etendue des effets

1. Les accords et conventions mentionnés aux articles 38 et 39 continuent à produire leurs effets dans les matières auxquelles la présente convention n'est pas applicable.

2. Ils continuent à produire leurs effets en ce qui concerne les décisions rendues et les actes authentiques reçus avant l'entrée en vigueur de la présente convention.

Article 41

Accords entre Etats membres

Sans préjudice des motifs de non-reconnaissance prévus au Titre III, les décisions prises en application des accords mentionnés à l'article 38, paragraphe 3, sont reconnues et exécutées dans les Etats membres qui ne sont pas parties auxdits accords à condition que ces décisions aient été prises en conformité avec un chef de compétence prévu au Titre II.

Article 42

Traités conclus avec le Saint-Siège

1. La présente convention est applicable sans préjudice du Traité international (concordat) conclu entre le Saint-Siège et la République portugaise, signé au Vatican le 7 mai 1940.

2. Toute décision relative à l'invalidité d'un mariage rendue en vertu du Traité visé au paragraphe 1, est reconnue dans les Etats membres dans les conditions prévues au Titre III de la présente convention.

3. Les dispositions prévues aux paragraphes 1 et 2 sont également d'application aux traités internationaux (concordats) ci-après conclus avec le Saint-Siège:

- Concordato lateranense of 11 February 1929 between the Italian Republic and the Holy See, modified by the agreement, with additional protocol signed in Rome on 18 February 1984,
- Agreement between the Holy See and the Spanish State on legal affairs of 3 January 1979.

4. Member States shall send to the depositary of this Convention:

- a) a copy of the Treaties referred to in paragraphs 1 and 3;
- b) any denunciations of or amendments to those Treaties.

Article 43

Non-recognition and non-enforcement of judgments based on Article 8

This Convention shall not prevent a Member State from assuming, in a convention on the recognition and enforcement of judgments, an obligation towards a non-Member State not to recognize a judgment given in another Member State where, in cases provided for in Article 8, the judgment could only be founded on grounds of jurisdiction other than those specified in Articles 2 to 7.

Article 44

Member States with two or more legal systems

With regard to a Member State in which two or more systems of law or sets of rules concerning matters governed by this Convention apply in different territorial units:

- a) any reference to habitual residence in that Member State shall refer to habitual residence in a territorial unit;
- b) any reference to nationality shall refer to the territorial unit designated by the law of that State;
- c) any reference to the authority of a Member State having received an application for divorce or legal separation or for marriage annulment shall refer to the authority of a territorial unit which has received such an application;
- d) any reference to the rules of the requested Member State shall refer to the rules of the territorial unit in which jurisdiction, recognition or enforcement is invoked.

TITLE VI

COURT OF JUSTICE

Article 45

The Court of Justice of the European Communities shall have jurisdiction to give rulings on the interpretation of this Convention, in accordance with the provisions of the Protocol drawn up by the Council Act of 28 May 1998.

- Concordato lateranense du 11 février 1929 entre la République italienne et le Saint-Siège, modifié par l'accord, et son protocole additionnel, signé à Rome le 18 février 1984;
- accord du 3 janvier 1979 entre le Saint-Siège et l'Etat espagnol sur des questions juridiques.

4. Les Etats membres communiquent au dépositaire de la présente convention:

- a) une copie des traités visés aux paragraphes 1 et 3;
- b) toutes dénonciations ou modifications de ces traités.

Article 43

Non-reconnaissance et non-exécution des décisions sur la base de l'article 8

La présente convention ne fait pas obstacle à ce qu'un Etat membre s'engage envers un Etat non-membre, aux termes d'une convention sur la reconnaissance et l'exécution des décisions, à ne pas reconnaître une décision rendue dans un autre Etat membre lorsque, dans un cas prévu par l'article 8, la décision n'a pu être fondée que sur des critères de compétence autres que ceux énoncés aux articles 2 à 7.

Article 44

Etats membres ayant deux ou plusieurs systèmes juridiques

Au regard d'un Etat membre dans lequel deux ou plusieurs systèmes de droit ou ensembles de règles ayant trait aux questions régies par la présente convention s'appliquent dans des unités territoriales différentes:

- a) toute référence à la résidence habituelle dans cet Etat membre vise la résidence habituelle dans une unité territoriale;
- b) toute référence à la nationalité vise l'unité territoriale désignée par la loi de cet Etat;
- c) toute référence à l'autorité de l'Etat membre saisie d'une demande en divorce ou séparation de corps, ou en annulation du mariage, vise l'autorité d'une unité territoriale saisie d'une telle demande;

d) toute référence aux règles de l'Etat membre requis vise les règles de l'unité territoriale dans laquelle la compétence, la reconnaissance ou l'exécution est invoquée.

TITRE VI

COUR DE JUSTICE

Article 45

La Cour de justice des Communautés européennes est compétente pour statuer sur l'interprétation de la présente convention conformément aux dispositions du protocole établi par acte du Conseil de l'Union européenne du 28 mai 1998.

TITLE VII
FINAL PROVISIONS

Article 46

Declarations and reservations

1. Without prejudice to Article 38(2) and 42, this Convention may not be subject to any reservation.
2. Notwithstanding paragraph 1, this Convention shall operate subject to the declarations made by Ireland and Italy annexed to this Convention.
3. The Member State concerned may at any moment withdraw such a declaration in whole or in part. Any such declaration shall cease to have effect ninety days after the notification to the depositary of the withdrawal.

Article 47

Adoption and entry into force

1. This Convention shall be subject to adoption by the Member States in accordance with their respective constitutional rules.
2. Member States shall notify the depositary of the completion of the constitutional rules for the adoption of this Convention.
3. This Convention and any amendment to it referred to in Article 49(2) shall enter into force ninety days after the notification referred to in paragraph 2 by the State which, being a member of the European Union at the time the Council adopts the Act drawing up this Convention, is the last to complete that formality.
4. Until this Convention enters into force, any Member State, may, when giving the notification referred to in paragraph 2 or at any later date, declare that as far as it is concerned the Convention, with the exception of Article 45, shall apply to its relations with Member States that have made the same declaration. Such declarations shall apply ninety days after the date of deposit.

Article 48

Accession

1. This Convention shall be open to accession by any State that becomes a member of the European Union.
2. The text of this Convention in the language or languages of the acceding Member State, as drawn up by the Council, shall be authentic.

TITRE VII

DISPOSITIONS FINALES

Article 46

Déclarations et réserves

1. Sans préjudice des articles 38, paragraphe 2, et 42, la présente convention ne peut faire l'objet d'aucune réserve.
2. Nonobstant le paragraphe 1, la présente convention s'applique sous réserve des déclarations faites par l'Irlande et l'Italie, qui figurent en annexe.
3. L'Etat membre concerné peut à tout moment retirer une déclaration, en totalité ou en partie. Cette déclaration cesse d'avoir des effets quatre-vingt-dix jours après notification de son retrait au dépositaire.

Article 47

Adoption et entrée en vigueur

1. La présente convention est soumise à adoption par les Etats membres conformément à leurs règles constitutionnelles respectives.
2. Les Etats membres notifient au dépositaire l'accomplissement des procédures constitutionnelles d'adoption de la présente convention.
3. La présente convention et tout amendement la concernant visé à l'article 49, paragraphe 2, entre en vigueur quatre-vingt-dix jours après la notification visée au paragraphe 2 par l'Etat, membre de l'Union européenne au moment de l'adoption par le Conseil de l'acte établissant la présente convention, qui remplit en dernier cette formalité.
4. Jusqu'à l'entrée en vigueur de la présente convention, chaque Etat membre peut, lors de la notification visée au paragraphe 2, ou à tout moment ultérieur, déclarer que la convention, à l'exception de son article 45, est applicable, en ce qui le concerne, à ses relations avec les Etats membres qui ont fait la même déclaration. Ces déclarations s'appliquent quatre-vingt-dix jours après la date de leur dépôt.

Article 48

Adhésion

1. La présente convention est ouverte à l'adhésion de tout Etat qui devient membre de l'Union européenne.
2. Le texte de la présente convention dans la langue ou les langues de l'Etat membre adhérent, établi par le Conseil, fait foi.

3. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.

4. This Convention shall enter into force with respect to any Member State that accedes to it ninety days after the deposit of its instrument of accession or on the date of entry into force of the Convention if it has not already entered into force at the time of expiry of the said period of ninety days.

5. Where this Convention is not in force at the time of the deposit of their instrument of accession, Article 47(4) shall apply to acceding Member States.

Article 49

Amendments

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Member State or by the Commission. Any proposal for amendment shall be forwarded to the depositary, who shall communicate it to the Council.

2. Amendments shall be drawn up by the Council, which shall recommend their adoption by the Member States in accordance with their respective constitutional rules. Amendments thus adopted shall enter into force in accordance with Article 47(3).

3. However, at the request of the Member State concerned, the naming of the courts or means of appeal referred to in Articles 21(1), 26(1) and (2), 28(1) and 29 may be amended by decision of the Council.

Article 50

Depositary and publication

1. The Secretary-General of the Council shall act as depositary of this Convention.

2. The depositary shall publish in the Official Journal of the European Communities:

- a) the adoptions and accessions;
- b) the date on which the Convention enters into force;
- c) declarations referred to in Articles 2(2), 38(2), 46, 47(4) and 48(5), as well as the modifications or withdrawals of such declarations;
- d) amendments to this Convention referred to in Article 49(2) and (3).

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries have signed this Protocol.

3. Les instruments d'adhésion sont déposés auprès du dépositaire.

4. La présente convention entre en vigueur à l'égard de tout Etat membre qui y adhère quatre-vingt-dix jours après le dépôt de son instrument d'adhésion, ou à la date d'entrée en vigueur de la convention si celle-ci n'est pas encore entrée en vigueur à l'expiration de ladite période de quatre-vingt-dix jours.

5. Lorsque la présente convention n'est pas entrée en vigueur lors du dépôt de leur instrument d'adhésion, l'article 47, paragraphe 4, s'applique aux Etats membres adhérents.

Article 49

Amendements

1. Des amendements à la présente convention peuvent être proposés par tout Etat membre ou par la Commission. Toute proposition d'amendement est transmise au dépositaire, qui la communique au Conseil.

2. Les amendements sont établis par le Conseil qui en recommande l'adoption par les Etats membres selon leurs règles constitutionnelles respectives. Les amendements ainsi arrêtés entrent en vigueur conformément à l'article 47, paragraphe 3.

3. Toutefois, à la demande de l'Etat membre concerné, la désignation des juridictions ou des voies de recours visées aux articles 21, paragraphe 1, 26, paragraphes 1 et 2, 28, paragraphe 1, et 29 peut être modifiée par une décision du Conseil.

Article 50

Dépositaire et publications

1. Le Secrétaire général du Conseil est dépositaire de la présente convention.

2. Le dépositaire publie au Journal officiel des Communautés européennes:

- a) les adoptions et adhésions,
- b) la date à laquelle la convention entre en vigueur,
- c) les déclarations visées à l'article 2, paragraphe 2, à l'article 38, paragraphe 2, à l'article 46, à l'article 47, paragraphe 4, et à l'article 48, paragraphe 5, ainsi que les modifications ou retraits de ces déclarations,
- d) les amendements à la présente convention visés à l'article 49, paragraphes 2 et 3.

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leurs signatures au bas du présent protocole.

DONE at Brussels on the twenty-eighth day of May in the year one thousand nine hundred and ninety-eight, in a single original, in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Irish, Italian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, each text being equally authentic, such original being deposited in the archives of the General Secretariat of the Council of the European Union.

(Voor de ondertekening zie blz. 22 van dit Tractatenblad)

Declaration by Ireland, to be annexed to the Convention

Notwithstanding the provisions of this Convention, Ireland may maintain the jurisdiction which it has to refuse to recognize a divorce obtained in another Member State where that divorce has been obtained as a result of the party, or parties, deliberately misleading a court of the State in question in relation to its jurisdictional requirements such that recognition of the divorce would not be compatible with the Constitution of Ireland.

This declaration will apply for a period of five years. It will be renewable every five years.

Declaration, to be annexed to the Convention, by any of the Nordic Member States entitled to make a declaration within the meaning of article 38(2)

The application of the Convention of 6 February 1931 between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden comprising international private law provisions on marriage, adoption and guardianship, together with the Final Protocol thereto, is in line with Article K.7 of the Treaty in that the Convention does not prevent the establishment of closer cooperation between two or more Member States insofar as such cooperation does not conflict with, or impede, that provided for in the Convention.

They undertake no longer to apply Article 7(2) of the 1931 Nordic Agreement in their mutual relations and to review at an early date the rules of jurisdiction applicable in the framework of that Agreement in the light of the principle set out in Article 38(2)(b) of the Convention.

The grounds for refusal used in the context of the uniform laws are in practice applied in a manner consistent with those laid down in Title III of this Convention.

FAIT à Bruxelles, le vingt-huit mai mil neuf cent quatre-vingt-dix-huit, en un exemplaire unique, en langues allemande, anglaise, danoise, espagnole, finnoise, française, grecque, irlandaise, italienne, néerlandaise, portugaise et suédoise, chaque texte faisant également foi, cet exemplaire étant déposé dans les archives du Secrétariat général du Conseil de l'Union européenne.

(voor de ondertekening zie blz. 22 van dit Tractatenblad)

Déclaration de l'Irlande à annexer à la Convention

Nonobstant les dispositions de la convention, l'Irlande peut conserver son droit de refuser de reconnaître un divorce obtenu dans un autre Etat membre lorsque ce divorce a été obtenu à la suite du fait qu'une des parties a, ou que les parties ont, délibérément induit en erreur une juridiction de l'Etat en question quant aux conditions de sa compétence, de telle sorte que la reconnaissance du divorce ne serait pas compatible avec la constitution irlandaise.

Cette déclaration sera valable pendant une période de cinq ans. Elle pourra être renouvelée tous les cinq ans.

Déclaration, à annexer à la Convention, de tout Etat membre nordique ayant le droit de faire une déclaration au sens de l'article 38, paragraphe 2

L'application de la convention du 6 février 1931 entre le Danemark, la Finlande, l'Islande, la Norvège et la Suède comprenant des dispositions de droit international privé sur le mariage, l'adoption et la garde des enfants, ainsi que son protocole final se place dans le droit fil de l'article K.7 du traité selon lequel la convention ne fait pas obstacle à l'institution d'une coopération plus étroite entre deux ou plusieurs Etats membres, dans la mesure où cette coopération n'est pas incompatible avec celle prévue dans la convention ou ne l'entrave pas.

Ils s'engagent à ne plus appliquer dans leurs relations mutuelles l'article 7, paragraphe 2, de la convention sus-indiquée ainsi qu'à revoir dans un avenir proche les critères de compétence applicables dans le cadre de ladite convention à la lumière du principe établi à l'article 38, paragraphe 2, point b), de la convention.

Les motifs de refus utilisés dans le cadre des lois uniformes sont appliqués d'une façon cohérente, dans la pratique, avec ceux établis au Titre III de la présente convention.

**Declaration by the Italian delegation, to be annexed to the
Convention**

With regard to Article 42 of the Convention, Italy reserves the right, in respect of judgments by Portuguese ecclesiastical courts, to adopt the procedures and carry out the checks provided for in its own legal system in respect of similar judgments by ecclesiastical courts, on the basis of the agreements it has concluded with the Holy See.

Déclaration de la délégation italienne, à annexer à la Convention

En ce qui concerne l'article 42 de la convention, l'Italie se réserve la faculté, en ce qui concerne les décisions des tribunaux ecclésiastiques portugais, d'adopter les procédures et d'effectuer les contrôles prévus, sur la base des accords qu'elle a conclus avec le Saint-Siège, dans son propre ordre juridique en ce qui concerne les décisions analogues des tribunaux ecclésiastiques.

D. PARLEMENT

Het Verdrag behoeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan het Verdrag kan worden gebonden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Verdrag zullen ingevolge artikel 47, derde lid, in werking treden negentig dagen nadat de laatste van de Staten die op 28 mei 1998 lid waren van de Europese Unie een kennisgeving als bedoeld in het tweede lid aan de depositaris heeft gezonden.

J. GEGEVENS

Van het op 7 februari 1992 te Maastricht tot stand gekomen Verdrag betreffende de Europese Unie, naar welk Verdrag in de titel van de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, is de Nederlandse tekst geplaatst in *Trb.* 1992, 74; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1998, 12.

Van het op 27 september 1968 te Brussel tot stand gekomen Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, naar welk Verdrag in de preambule tot de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, zijn de Nederlandse en de Franse tekst geplaatst in *Trb.* 1969, 101; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1992, 42.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, naar welk Hof onder meer in de preambule tot de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, is ingesteld bij Afdeling II van de op 25 maart 1957 te Rome tot stand gekomen Overeenkomst betreffende bepaalde instellingen welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben. De Franse tekst van die Overeenkomst is geplaatst in *Trb.* 1957, 76 en de Nederlandse tekst in *Trb.* 1957, 93; zie ook *Trb.* 1957, 251.

Van het op 25 oktober 1980 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, naar welk Verdrag in artikel 4 van de onderhavige Overeenkomst wordt verwezen, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1987, 139; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1998, 236.

Van het op 26 mei 1997 te Brussel tot stand gekomen Verdrag inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van de Europese Unie van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, naar welk Verdrag wordt verwezen in artikel 10, tweede lid, van de onderhavige Overeenkomst zijn de Nederlandse, de Engelse en de Franse tekst geplaatst in *Trb.* 1997, 253.

Van het op 28 mei 1998 tot stand gekomen Protocol betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van het Verdrag betreffende bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoer-

legging van beslissingen in huwelijkszaken, naar welk Protocol onder meer wordt verwezen in artikel 38, tweede lid, letter b, van de onderhavige Overeenkomst zijn de Nederlandse, de Engelse en de Franse tekst geplaatst in *Trb.* 1999, 000.

In artikel 39 van de onderhavige Overeenkomst zijn voorts nog de volgende verdragen genoemd

- het op 5 oktober 1961 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen, waarvan de Franse tekst is geplaatst in *Trb.* 1963, 29 en de vertaling in *Trb.* 1968, 101; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1994, 91.

- het op 8 september 1967 te Luxemburg tot stand gekomen Verdrag inzake de erkenning van beslissingen betreffende de huwelijksband, waarvan tekst en vertaling zijn geplaatst in *Trb.* 1979, 130; zie ook *Trb.* 1981, 141.

- het op 1 juni 1970 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de erkenning van echtscheidingen en scheidingen van tafel en bed, waarvan tekst en vertaling zijn geplaatst in *Trb.* 1979, 131; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1994, 95.

- het op 20 mei 1980 te Luxemburg tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, waarvan de tekst is geplaatst in *Trb.* 1980, 134 en de vertaling in *Trb.* 1981, 10; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1995, 253.

- het op 19 oktober 1996 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen; waarvan tekst en vertaling zijn geplaatst in *Trb.* 1997, 299.

Uitgegeven de tweeëntwintigste januari 1999.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. J. VAN AARTSEN